

PTICE SLOVENIJE

mali priročnik

PTICE SLOVENIJE - mali priročnik

nova, dopolnjena izdaja

Naslov izvirnika: Müller W. (1989): Vögel der Schweiz. – Schweizer Vogelschutz (SVS), Zürich.

Izdajatelj: Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije (DOPPS)

Avtorji: Al Vrezec, Werner Müller, Tanja Šumrada

Strokovni pregled: Primož Kmecl

Ilustracije: Zbigniew Sorga, Žarko Vrezec, Jan Hošek

Avtorji fotografij: Tilen Basle, Gregor Bernard, Dominik Bombek, Luka Božič, Peter Buchner, Katarina Denac, Jernej Figelj, Andrej Hudoklin, Kajetan Kravos, Bor Mihelič, Tomaž Mihelič, Jure Novak, Alen Ploj, Željko Šalamun, Vesna Trup, Eva Vukelič, Marko Zabavnik, Ljubica Zemljak

Lektura: Mojca Pipan

Oblikovanje: Tilen Basle

Tisk: Schwarz print d.o.o.

Naklada: 500 izvodov

Ljubljana, 2016

Fotografija na naslovnici:

ČUK *Athene noctua* (foto: Jure Novak)

Čuk je bil kot vrsta prvič opisan po primerkih iz Slovenije in ima pri nas svoje klasično nahajališče. Leta 1769 ga je opisal Giovanni Antonio Scopoli (1723–1788), Linnéjev sodobnik, ki je kot zdravnik služboval v Idriji. Scopoli je opisal še mnogo drugih rastlin in živali z območja Slovenije, med katerimi je tudi nekaj ptic (čopasta čaplja, mala tukalica, planinska pevka, črnogлавi strnad). Čuk je dobil rodovno ime *Athene* po starogrški boginji modrosti Ateni, ki je imela čuka za svoj simbol (v starogrških Atenah je čuk veljal za sveto ptico), vrstni pridevek *noctua* pa v latinščini pomeni ponočen. V Sloveniji je čuk močno ogrožena gnezdilka kulturne krajine.

KODEKS SLOVENSKIH ORNITOLOGOV

Vsek slovenski ornitolog, opazovalec in proučevalec ptic naj:

- zastopa interese varstva narave in varstva ptic;
- pri svojem delu in tudi sicer ne vznemirja ptic po nepotrebнем in jim ne škoduje. Prav tako naj ne ogroža drugih živih bitij in narave;
- ne jemlje ptic iz narave in jih ne zadržuje v ujetništvu;
- bo pri fotografiranju ptic in narave obziren. Ogroženih vrst naj ne slika na gnezdu;
- vestno beleži vsa opažanja in skrbi, da se podatki v beležkah ne postarajo;
- sodeluje s kolegi, jim pomaga pri delu in skrbi za dobre odnose z njimi.

PTICE SLOVENIJE

Predstavitev 143 značilnih slovenskih ptic, njihovega življenja in varstva ter praktični napotki za opazovanje in varstvo ptic.

Knjižica je namenjena vsem ljubiteljem ptic in narave. Žepna oblika knjižice omogoča, da jo imamo lahko na terenu s seboj in nam je tako vedno pri roki.

- 2** PTICE NA JEZERIH IN NA MORJU
- 8** PTICE MOČVIRIJ IN REK
- 10** UJEDE IN SOKOLI
- 12** PTICE NA POLJU
- 14** PTICE GRMIŠČ IN SADOVNJAKOV
- 16** PTICE NA PODEŽELJU
- 20** PTICE V NASELJIH
- 22** PTICE V GOZDU
- 28** PTICE GOZDA IN SKALOVJA
- 30** PTICE V GORAH
- 32** SISTEMATIKA PTIC
- 35** PTICE V SLOVENIJI
- 36** SELITEV
- 37** GNEZDITEV
- 38** NAPOTKI ZA OPAZOVANJE PTIC
- 39** KAM NA IZLET?
- 45** VARSTVO PTIC IN NARAVE V SLOVENIJI
- 47** DRUŠTVO ZA OPAZOVANJE IN PROUČEVANJE PTIC SLOVENIJE

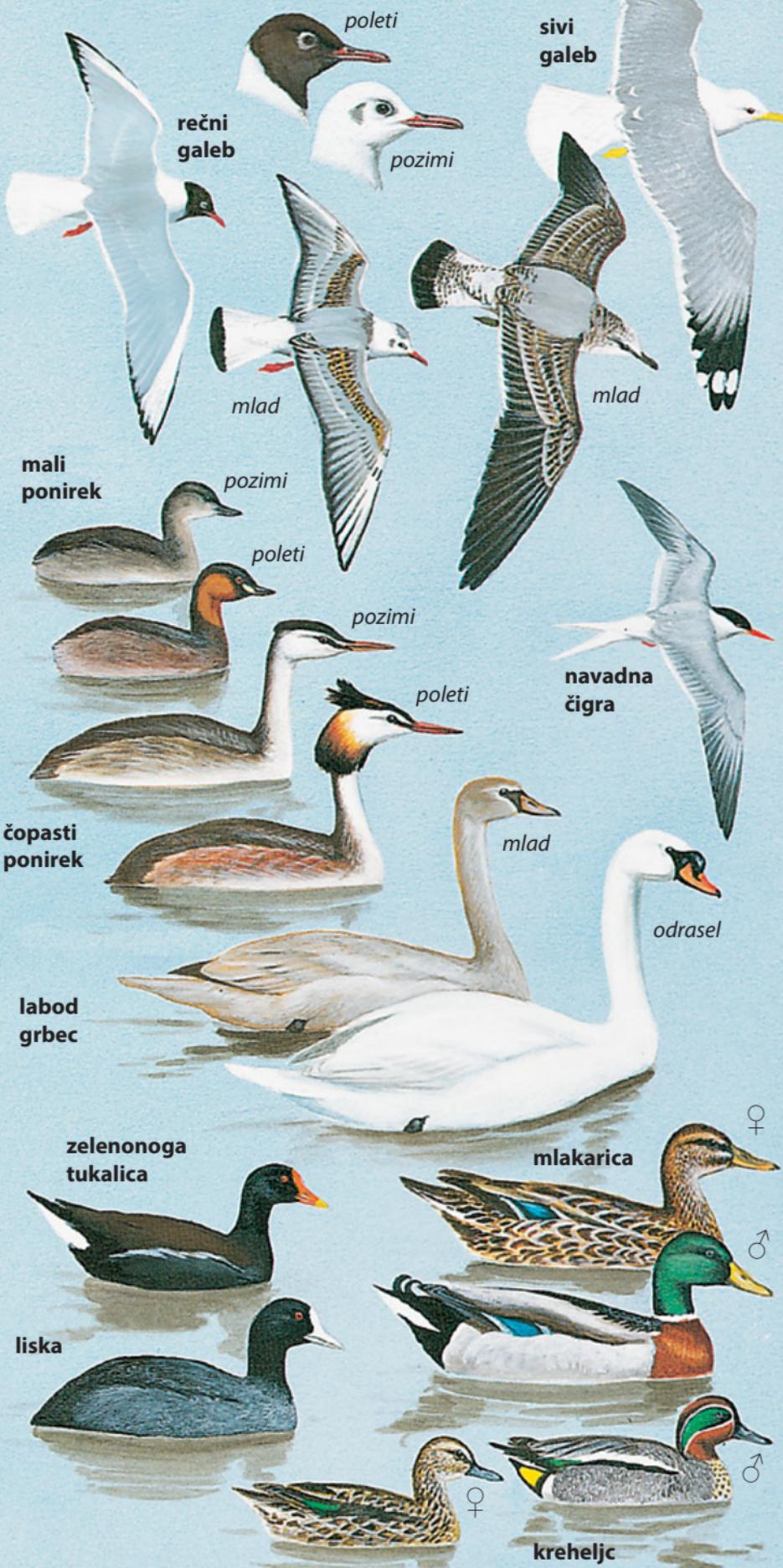
Opombe:

* Velikost ptic na slikah ne ustreza vedno razmerju velikosti v naravi.

** os. = osebki

PTICE NA JEZERIH IN NA MORJU

odrasel

REČNI GALEB

Black-headed Gull

Chroicocephalus ridibundus

Malo večji od goloba; gnezdo plavajoče ali na otočku, 1 leglo, 2–4 jajca, mladiči: begavci, kolonijska gnezdlka; hrana: živalska in rastlinska; v SLO gnezdi 200–500 parov; delna selivka; pozimi v jatah (vode, njive, smetišča, travniki); v SLO prezimuje do 8.000 os.

NAVADNA ČIGRA

Common Tern

Sterna hirundo

Golobje velikosti (manjša in elegantnejša od rečnega galeba); gnezdo na tleh na prodiščih, otočkih, 1 leglo, 2–3 jajca, mladiči: begavci, kolonijska gnezdlka; hrana: manjše ribe in nevretenčarji; v SLO gnezdi 150–200 parov (reke, obmorska mokrišča); selivka; prezimuje v zahodni Afriki.

ČOPASTI PONIREK

Great Crested Grebe

Podiceps cristatus

Velikost mlakarice; plavajoče gnezdo, 1–2 legli, 3–6 jajc, mladiči: begavci; hrana: ribe in vodni nevretenčarji (se potaplja); v SLO gnezdi 100–200 parov (večje in globlje vode); klatež; v SLO prezimuje do 400 os. (stoječe vode, morje). podobna vrsta v SLO: **rjavovrati ponirek** *P. grisegeana*.

ZELENONOGA TUKALICA

Common Moorhen

Gallinula chloropus

Malo manjša od goloba; gnezdo med trstičjem ali v grmovju, 2–3 legla, 5–11 jajc, mladiči: begavci; hrana: rastlinska in živalska (se potaplja); v SLO gnezdi 750–1.000 parov (vode z zaraščenimi bregovi, močvirja); klatež; v SLO prezimuje do 600 os.; podobna vrsta v SLO: **mokož** *Rallus aquaticus*.

MLAKARICA

Mallard

Anas platyrhynchos

Naša najpogosteša raca; gnezdo na tleh, 1 leglo, 8–13 jajc, mladiči: begavci; hrana: rastlinska in živalska; v SLO gnezdi 3.000–9.000 parov (celinske vode, ponekod jo umetno naseljujejo); klatež; pozimi pogosto v jatah; v SLO prezimuje do 32.000 os. (stoječe vode, morje).

SIVI GALEB

Mew Gull

Larus canus

Večji od goloba; gnezdo na tleh, redkeje na drevesu, 1 leglo, 1–3 jajca, mladiči: begavci; hrana: živalska in rastlinska; v SLO ne gnezdi; delna selivka; pozimi v jatah (vode, smetišča, njive in travniki); v SLO prezimuje do 1.500 os.

NAVADNA ČIGRA

Common Tern

*Sterna hirundo***MALI PONIREK**

Little Grebe

Tachybaptus ruficollis

Malo večji od kosa; plavajoče gnezdo v trstičju, 1–2 legli, 4–6 jajc, mladiči: begavci; hrana: majhne ribe, žabe in vodni nevretenčarji (se potaplja); v SLO gnezdi 500–1.000 parov (plitve vode); klatež; pozimi lahko v jatah (celinske vode, morje); v SLO prezimuje do 1.600 os.

LABOD GRBEC

Mute Swan

Cygnus olor

Znana velikost; veliko gnezdo na tleh, na otočku ali na bregu, 1 leglo, 5–7 jajc, mladiči: begavci; hrana: rastlinska, tudi živalska; v SLO gnezdi 80–100 parov (pogosto gojena žival); delna selivka; v SLO prezimuje do 2.200 os.; podobni vrsti v SLO: **labod pevec** *C. cygnus* in **mali labod** *C. columbianus*.

LISKA

Eurasian Coot

Fulica atra

Manjša od mlakarice; plavajoče gnezdo v obrežnem rastju, 1–2 legli, 4–10 jajc, mladiči: begavci; hrana: rastlinska in živalska (se potaplja); v SLO gnezdi 300–500 parov (stoječe celinske vode); delna selivka, v jatah; v SLO prezimuje do 11.000 os. (celinske vode, morje).

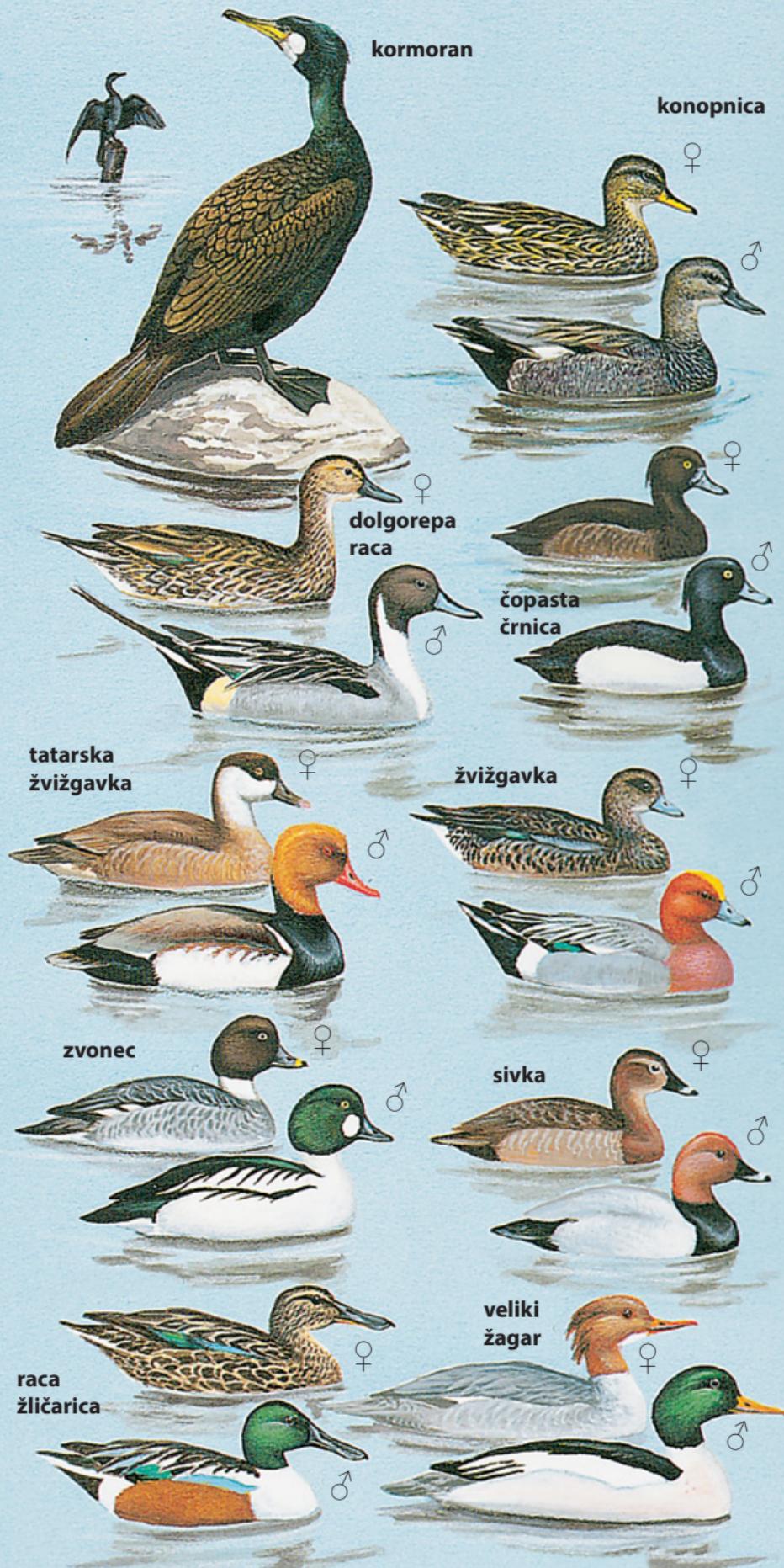
KREHELJC

Eurasian Teal

Anas crecca

Precej manjši od mlakarice; gnezdo na tleh, 1 leglo, 8–10 jajc, mladiči: begavci; hrana: rastlinska in živalska; v SLO gnezdi do 10 parov (zaraščene stoječe ali rahlo tekoče celinske vode); delna selivka, v jatah; v SLO prezimuje do 3.000 os. (plitve odprte vode, morje).

PTICE NA JEZERIH IN NA MORJU

KORMORAN
Phalacrocorax carbo

Great Cormorant

Čapljine velikosti; gnezdo na drevesu, 1 leglo, 3–4 jajca, mladiči: gnezdomci, kolonijska gnezdlka; hrana: ribe (se potaplja); v SLO izjemno redki primeri gnezditve; delna selivka, lahko v jatah; v SLO prezimuje 2.000–4.500 os. (stoječe in tekoče celinske vode, morje).

DOLGOREPA RACA
Anas acuta

Northern Pintail

Velikost mlakarice; gnezdo na tleh, 1 leglo, 7–11 jajc, mladiči: begavci; hrana: rastlinska in živalska; v SLO občasno gnezdi do 1 par (SV SLO); delna selivka; v SLO prezimuje do 15 os., pogosteješa med spomladansko selitvijo (odprte vodne površine, tudi ob morju).

TATARSKA ŽVIŽGAVKA
*Netta rufina*Red-crested
Pochard

Malo manjša od mlakarice; gnezdo na tleh, 1 leglo, 8–11 jajc, mladiči: begavci; hrana: pretežno rastlinska (vodne rastline), tudi živalska; v SLO gnezdio do 3 pari; delna selivka; v SLO prezimuje do 15 os., pogosteješa med spomladansko selitvijo (odprte celinske vode, morje).

ZVONEC
Bucephala clangula

Common Goldeneye

Manjši od mlakarice; gnezdo v duplu, 1 leglo, 6–11 jajc, mladiči: begavci; hrana: vodni nevretenčarji in manjše ribe (se potaplja); v SLO ne gnezdi; delna selivka, v jatah; v SLO prezimuje do 1.500 os. (stoječe in tekoče celinske vode, tudi globje, morje).

RACA ŽLIČARICA
Anas clypeata

Northern Shoveler

Malo manjša od mlakarice; gnezdo na tleh, 1 leglo, 8–12 jajc, mladiči: begavci; hrana: plavajoča rastlinska in živalska (vodo precea s kljunom); v SLO gnezdi do 10 parov (zarašcene plitve celinske vode); delna selivka; v SLO prezimuje do 200 os. (stoječe in plitve vode, morje).

KONOPNICA
Anas strepera

Gadwall

Malo manjša od mlakarice; gnezdo na tleh, 1 leglo, 8–12 jajc, mladiči: begavci; hrana: rastlinska in živalska; v SLO gnezdi 5–20 parov (zarašcene stoječe celinske vode); delna selivka; v SLO prezimuje do 180 os., pogosteješa med selitvijo (stoječe celinske vode).

ČOPASTA ČRNICA
Aythya fuligula

Tufted Duck

Manjša od mlakarice; gnezdo na tleh, 1 leglo, 6–11 jajc, mladiči: begavci; hrana: pretežno živalska (mehkužci), redko rastlinska (se potaplja); v SLO gnezdi 50–100 parov (stoječe celinske vode); delna selivka, v jatah; v SLO prezimuje do 1.900 os. (stoječe celinske vode).

ŽVIŽGAVKA
Anas penelope

Eurasian Wigeon

Manjša od mlakarice; gnezdo na tleh, 1 leglo, 7–10 jajc, mladiči: begavci; hrana: pretežno rastlinska (prehranjuje se tudi na kopnem); v SLO ne gnezdi; delna selivka, v jatah; v SLO prezimuje do 600 os. (plitve, stoječe celinske vode, morske plitvine).

SIVKA
Aythya ferina

Common Pochard

Manjša od mlakarice; gnezdo na tleh, 1 leglo, 5–12 jajc, mladiči: begavci; hrana: pretežno rastlinska, tudi živalska; v SLO gnezdi 50–100 parov (ribniki, jezera); delna selivka, lahko v jatah; v SLO prezimuje do 1.400 os. (odprte, plitve in stoječe celinske vode, redkeje morje).

VELIKI ŽAGAR
Mergus merganser

Common Merganser

Večji od mlakarice; gnezdi v duplih in skalnih razpokah, 1 leglo, 7–15 jajc, mladiči: begavci; hrana: ribe in vodni nevretenčarji; v SLO gnezdi 45–80 parov (gozd in skalne stene ob rekah in jezerih); delna selivka; v SLO prezimuje do 650 os. (tekoče in stoječe celinske vode).

PTICE NA JEZERIH IN NA MORJU

polarni
slapnik

pozimi

kvakač

siva
gos

mala bela
čaplja

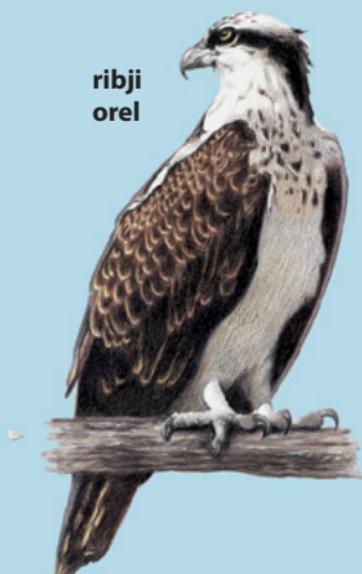

spremenljivi
prodnik

poleti

rumenonogi
galeb

ribji
orel

POLARNI SLAPNIK*Gavia arctica*

Black-throated Loon

SIVA GOS*Anser anser*

Greylag Goose

Večji od mlakarice; gnezdo na tleh, 1 leglo, 2–3 jajca, mladiči: begavci; hrana: ribe, glavonožci, raki, vodno rastlinje; v SLO ne gnezdi; delna selivka, pozimi lahko v manjših skupinah; v SLO prezimuje do 80 os. (morje, tudi stoječe celinske vode); podobna vrsta v SLO: **rdečegrli slapnik** *G. stellata*.

KVAKAČ

Black-crowned Night Heron

*Nycticorax nycticorax***MALA BELA ČAPLJA**

Little Egret

Egretta garzetta

Kokošje velikosti (mladi so rjavkasti); gnezdo v gostem drevju, grmovju ali trstičju, 1 leglo, 3–5 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: žabe, ribe, raki, kuščarji, žuželke; v SLO gnezdi 10–20 parov (grmišča in trstiča ob vodah); selivka; prezimuje v tropski Afriki, redkeje v Sredozemlju.

SPREMENLJIVI PRODNIK

Dunlin

*Calidris alpina***RUMENONOGI GALEB**

Yellow-legged Gull

Larus michahellis

Manjši od kosa; pozimi siv in brez črnine na trebuhi; gnezdo na tleh, 1 leglo, 3–4 jajca, mladiči: begavci; hrana: žuželke, manjši raki, mehkužci, kolobarniki, pajki; v SLO ne gnezdi; delna selivka, v jatah; v SLO prezimuje do 250 os., pogostejši med selitvijo (plitvine, blatni poloji, soline); podobne vrste v SLO: **srpokljuni prodnik** *C. ferruginea*, **togotnik** *Philomachus pugnax*, **mali prodnik** *C. minuta* in **Temminckov prodnik** *C. temminckii*.

Kokošje velikosti; gnezdo na tleh, tudi na strehah, 1 leglo, 2–3 jajca, mladiči: begavci, kolonijska gnezdlka; hrana: morske živali, mrhovina, odpadki; v SLO gnezdi 100–300 parov (morska obala, soline, mesta); klatež, lahko v jatah; v SLO prezimuje do 7.000 os. (morje, soline, smetišča, jezera); podobna vrsta v SLO: **črnomorski galeb** *Larus cachinnans*, **srebrni galeb** *Larus argentatus*.

polojnik**RIBJI OREL**

Western Osprey

Pandion haliaetus

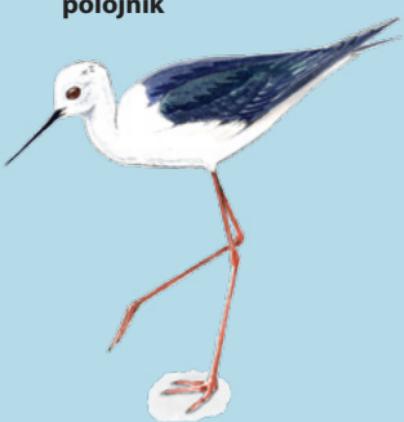
Malo večji od kanje; gnezdo na drevesu ali na visokem drogu, 1 leglo, 2–4 jajca, mladiči: gnezdomci; hrana: ribe, vodni ptičji; v SLO ne gnezdi; selivka; pozimi je v SLO redek, pogostejši je med selitvijo (jezera, ribniki, reke, soline).

POLOJNIK

Black-winged Stilt

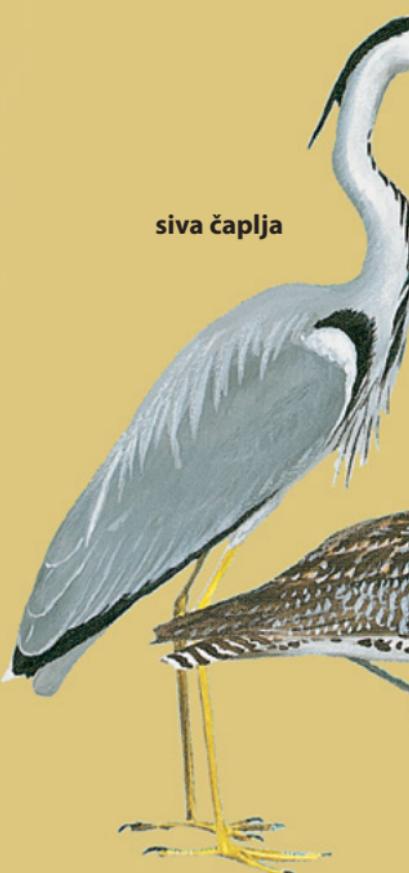
Himantopus himantopus

Malo večji od kosa; gnezdo na tleh, 1 leglo, 3–4 jajca, mladiči: begavci; hrana: vodni nevretenčarji; v SLO gnezdi 70–100 parov, lahko kolonijsko (soline, celinska mokrišča); selivka; prezimuje v Afriki.

PTICE MOČVIRIJ IN REK

siva čaplja

mali deževnik

veliki škurh

kozica

breguljka

trstni strnad

vodomec

srpična trstnica

povodni kos

SIVA ČAPLJA*Ardea cinerea*

Grey Heron

Manjša od štorklje; gnezdo na drevesu, 1 leglo, 4–6 jajc, mladiči: gnezdomci, kolonijska gnezdlka; hrana: mali sesalci, ribe, dvoživke; v SLO gnezdi 1.000–1.500 parov (drevesa v bližini voda); klatež; v SLO prezimuje do 1.300 os. (celinske vode, močvirja, travniki, ob morju).

MALI MARTINEC*Actitis hypoleucus*

Common Sandpiper

Manjši od kosa; gnezdo na tleh, 1 leglo, 4 jajca, mladiči: begavci; hrana: žuželke, manjši raki, deževniki, redkeje paglavci dvoživk; v SLO gnezdi 200–300 parov (zaraščena prodišča rek); selivka; v SLO prezimuje do 50 os. (ob morju, plitvine, blatni poloji, soline); podobna vrsta v SLO: **močvirski martinec** *Tringa glareola*.

KOZICA*Gallinago gallinago*

Common Snipe

Velikost kosa; gnezdo na tleh, 1 leglo, 4 jajca, mladiči: begavci; hrana: majhni nevretenčarji; v SLO gnezdi do 20 parov (močvirja, močvirni travniki); delna selivka, v manjših jatah; v SLO prezimuje do 100 os. (vlažni travniki, močvirja, blatne plitvine, soline).

TRSTNI STRNAD

Common Reed Bunting

Emberiza schoeniclus

Vrabčje velikosti; gnezdo na tleh, 1–2 legli, 4–6 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: žuželke, polži, semena; v SLO gnezdi 100–200 parov (trtišča, zamočvirjene površine); delna selivka, v jatah; v SLO prezimuje do 2.000 os. (trtišča, vlažni travniki z grmovjem, njive).

VODOMEC*Alcedo atthis*

Common Kingfisher

Večji od vrabca; gnezdo v rovu (sam ga izkoplje), 2–3 legla, 6–7 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: majhne ribe, dvoživke, vodne žuželke (na plen strmoglavi); v SLO gnezdi 200–300 parov (celinske vode z erodiranimi obrežnimi stenami); klatež; v SLO prezimuje do 200 os. (ob vodah).

VELIKI ŠKURH*Numenius arquata*

Eurasian Curlew

Velikost mlakarice; gnezdo na tleh, 1 leglo, 4 jajca, mladiči: begavci; hrana: deževniki, žuželke, polži, dvoživke; v SLO gnezdi do 15 parov (odprtta krajina z močvirnimi travniki); delna selivka, lahko v manjših jatah; v SLO prezimuje do 40 os. (celinska mokrišča, ob morju).

MALI DEŽEVNIK*Charadrius dubius*

Little Ringed Plover

Vrabčje velikosti; gnezdo je globelica na golih tleh, 1 leglo, 4 jajca, mladiči: begavci; hrana: žuželke in drugi manjši nevretenčarji; v SLO gnezdi 300–500 parov (prodišča rek, gramoznice, gradbišča in druge odprte prodnate površine); selivka; prezimuje v Afriki; podobna vrsta v SLO: **beločeli deževnik** *C. alexandrinus*.

BREGULJKA*Riparia riparia*

Sand Martin

BREGULJKA*Riparia riparia*

Sand Martin

Manjša od kmečke lastovke; gnezdo v rovu v ilovnati steni (sama ga izkoplje), 1–2 legli, 5–6 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: žuželke (lovi v zraku); v SLO gnezdi 500–2.000 parov (erozijske stene rek, gramoznice, peskokopi); selivka; prezimuje v J Afriki.

SRPIČNA TRSTNICA

Eurasian Reed Warbler

*Acrocephalus scirpaceus***SRPIČNA TRSTNICA**

Eurasian Reed Warbler

Manjša od vrabca; odprto gnezdo obešeno med stebli trsja malo nad tlemi, 2 legli, 3–6 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: žuželke; v SLO gnezdi 200–300 parov (obsežni sestoji trsja); selivka; prezimuje v tropski Afriki; podobna vrsta v SLO: **močvirska trstnica** *A. palustris*.

POVODNI KOS*Cinclus cinclus*

White-throated Dipper

POVODNI KOS*Cinclus cinclus*

Manjši od kosa; kroglasto gnezdo pod previsno skalo ali mostom, 2 legli, 4–6 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: vodne žuželke, manjši raki (se potaplja); v SLO gnezdi 1.000–3.000 parov (hitro tekoči vodotoki); stalnica, mlade ptice se včasih klatijo; v SLO prezimuje do 1.000 os.

UJEDE IN SOKOLI

sršenar

kanja

črni
škarnik

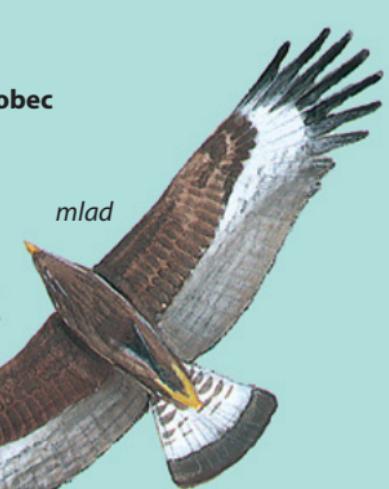
kragulj

skobec

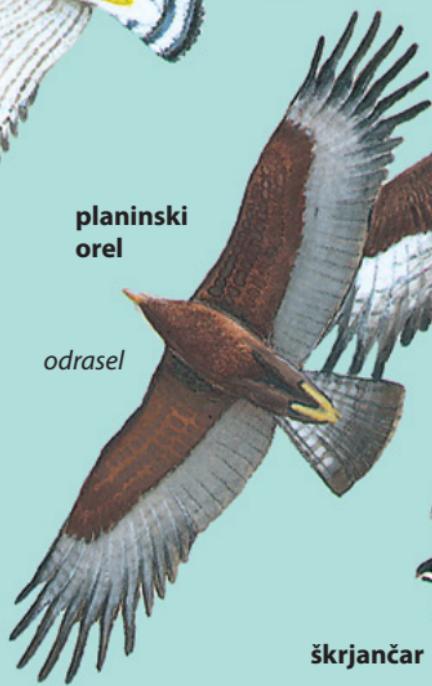

mlad

planinski
orel

odrasel

postovka

škrjančar

KANJA*Buteo buteo*

Common Buzzard

SRŠENAR*Pernis apivorus*

European Honey Buzzard

Kokošje velikosti (naša najpogostejša ujeda); gnezdo na drevesu, 1 leglo, 2–3 jajca, mladiči: gnezdomci; hrana: mali sesalci, ptiči, žuželke, mrhovina; v SLO gnezdi 5.000–8.000 parov (kulturna krajina, gozdni obronki); klatež; v SLO prezimuje do 8.000 os.; podobna vrsta v SLO: **koconoga kanja** *B. lagopus*.

RJAVI ŠKARNIK*Milvus milvus*

Red Kite

ČRNI ŠKARNIK*Milvus migrans*

Black Kite

Malo večji od kanje; gnezdo na drevesu, 1 leglo, 2–4 jajca, mladiči: gnezdomci; hrana: mali sesalci, plazilci, žuželke, mrhovina; v SLO možna gnezdlka (ravninska ali gričevnata pokrajini z gozdiči in njivami); delna selivka, v SLO je pozimi in med selitvijo zelo redek gost.

RJAVI LUNJ

Western Marsh Harrier

*Circus aeruginosus***KRAGULJ***Accipiter gentilis*

Northern Goshawk

Malo manjši od kanje; gnezdo na tleh v trstičju, 1 leglo, 3–7 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: mali sesalci, ptiči in jajca, dvoživke, plazilci, ribe; v SLO občasno gnezdita 1–2 para; delna selivka; v SLO občasno prezimuje; pogost je na selitvi (trstiča, močvirja, travniki).

Velikost kanje; gnezdo na drevesu, 1 leglo, 2–5 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: ptiči do velikosti kokoši, zajci, žuželke; v SLO gnezdi 500–1.000 parov (svetli gozdovi s čistinami in jasami, ki mu omogočajo lov); stalnica; v SLO prezimuje do 3.000 os.

SKOBEC*Accipiter nisus*

Eurasian Sparrowhawk

PLANINSKI OREL*Aquila chrysaetos*

Golden Eagle

Golobje velikosti; gnezdo na drevesu, 1 leglo, 4–6 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: ptiči do velikosti goloba, mali sesalci, žuželke; v SLO gnezdi 2.000–3.000 parov (kulturna krajina z gozdiči, naselja); klatež; v SLO prezimuje do 5.000 os.

Precej večji od kanje; gnezdo v skalni steni, redko na drevesu, 1 leglo, 2 jajci, mladiči: gnezdomci; hrana: zajci, svizci, večji sesalci, ptiči, mrhovina; v SLO gnezdi 30–40 parov (hribotiv svet do višine 2300 m n.v.); stalnica, mladi osebki se lahko klatijo; v SLO prezimuje do 100 os.

ŠKRJANČAR*Falco subbuteo*

Eurasian Hobby

POSTOVKA*Falco tinnunculus*

Common Kestrel

Golobje velikosti; gnezdi v starih gnezdih vran, 1 leglo, 2–4 jajca, mladiči: gnezdomci; hrana: ptiči, mali sesalci, žuželke (pogosto lovi v zraku); v SLO gnezdi 300–600 parov (odprtia nižinska kulturna krajina z gozdiči); selivka; prezimuje južno od Sahare.

Golobje velikosti (najpogostejši sokol v SLO); gnezdo na drevesu, v skalni steni ali stavbi, 1 leglo, 4–6 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: mali sesalci, ptiči, žuželke; v SLO gnezdi 2.000–2.500 parov (kulturna krajina, naselja); klatež; v SLO prezimuje do 2.000 os.

PTICE NA POLJU

POLJSKI ŠKRJANEC*Alauda arvensis*

Eurasian Skylark

DREVESNA CIPA*Anthus trivialis*

Tree Pipit

Večji od vrabca; gnezdo na tleh, 2 legli, 3–5 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: žuželke, zeleni deli rastlin, semena; v SLO gnezdi 10.000–18.000 parov (odprta kulturna krajina, travniki, njive); delna selivka, v manjših jatah; v SLO prezimuje do 1.500 os. (njive, kolovozi, travniki).

Vrabčje velikosti; gnezdo na tleh, 2 legli, 4–6 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: žuželke; v SLO gnezdi 30.000–50.000 parov (gozdní obronki, jase, kulturna krajina z mnogimi logi in grmišči); selivka; prezimuje v tropski Afriki; podobna vrsta v SLO: **travniška cipa** *A. pratensis*.

PROSNIK*Saxicola rubicola*

European Stonechat

KUKAVICA*Cuculus canorus*

Common Cuckoo

Manjši od vrabca; gnezdo na tleh, 2 legli, 4–6 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: žuželke, polži, semena; v SLO gnezdi 30.000–60.000 parov (travniki, njive, nasipi); delna selivka; v SLO prezimuje do 100 os., pogostejši med selitvijo (prisojna odprta območja).

Manjša od goloba (samice lahko v sivi in rjavi obliki); jajca podtika v gnezda manjših ptic pevk, okoli 20 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: gosenice in druge žuželke; v SLO gnezdi 15.000–40.000 parov (grmovnati predeli, gozdní obronki); selivka; prezimuje v ekvatorialni Afriki.

ČRNA VRANA*Corvus corone*

Carrian Crow

SIVA VRANA*Corvus cornix*

Hooded Crow

Velikost sive vrane (v SLO tudi križanci s sivo vrano); gnezdo na drevesu, 1 leglo, 4–6 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: živalska in rastlinska; v SLO gnezdi 30–50 parov (bližina naselij, kulturna krajina z drevesi in grmovjem); klatež; v SLO prezimuje do 500 os.

Naša najpogostejša vrana; gnezdo na drevesu ali v grmu, 1 leglo, 4–6 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: mali sesalci, ptiči, mrhovina, žuželke, odpadki; v SLO gnezdi 40.000–80.000 parov (kulturna krajina, naselja); klatež, v jatah; v SLO prezimuje do 20.000 os. (travniki, smetišča, naselja).

POLJSKA VRANA*Corvus frugilegus*

Rook

JEREBICA*Perdix perdix*

Grey Partridge

Velikost sive vrane; gnezdo na drevesu, 1 leglo, 3–5 jajc, mladiči: gnezdomci, kolonijska gnezdljka; hrana: rastlinska, redko živalska hrana; v SLO gnezdi 150–200 parov (njive in pašniki z grmišči); klatež, v jatah; v SLO prezimuje do 1.000 os. (njive, travniki, smetišča, parki).

Golobje velikosti; gnezdo na tleh, 1 leglo, 10–20 jajc, mladiči: begavci; hrana: listi, semena, žuželke; v SLO gnezdi 100–1.000 parov (polja z mejicami, travniki); stalnica, pozimi v jatah oz. kitah; v SLO prezimuje do 4.000 os.; morda je naravna populacija že izumrla.

PRIBA*Vanellus vanellus*

Northern Lapwing

FAZAN*Phasianus colchicus*

Common Pheasant

Golobje velikosti; gnezdo na golih tleh, 1 leglo, 4–5 jajc, mladiči: begavci; hrana: žuželke, deževniki, polži, semena; v SLO gnezdi 700–1.000 parov (vlažni travniki, njive); delna selivka, pogosto v jatah; v SLO prezimuje do 300 os. (njive, travniki, mokrišča).

Kokošje velikosti; gnezdo na tleh, 1 leglo, 8–12 jajc, mladiči: begavci; hrana: semena, plodovi, listi, žuželke; v SLO naseljen konec 19. stoletja, danes gnezdi 10.000–13.000 os. (njive, gozdní obronki, travniki); stalnica; v SLO prezimuje do 20.000 os. (njive z gozdički).

PTICE GRMIŠČ IN SADOVNJAKOV

smrdokavra

zelena žolna

rumeni strnad

pivka

pogorelček

rjavi srakoper

♀

♀

♂

grilček

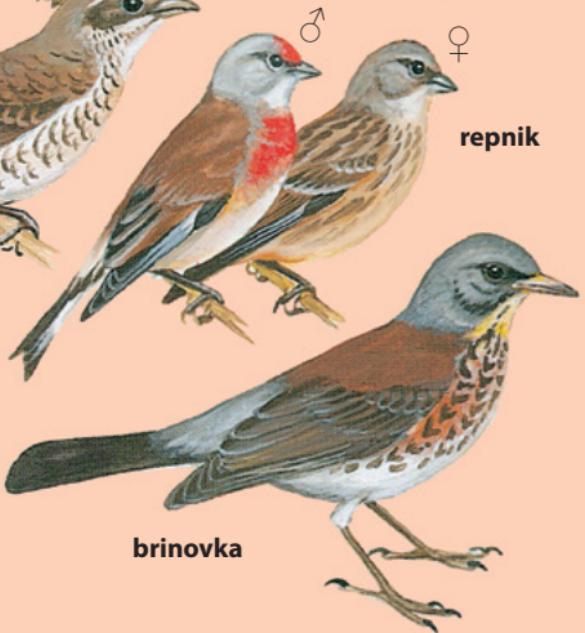

♂

♀

♀

repnik

brinovka

lišček

SMRDOKAVRA*Upupa epops*

Eurasian Hoopoe

ZELENA ŽOLNA*Picus viridis*

European Green

Woodpecker

Večja od kosa; gnezdi v drevesnih duplih in zidnih luknjah, 1–2 legli, 5–8 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: žuželke (bramorji), pajki; v SLO gnezdi 450–750 parov, število močno upadlo (mozaična kulturna krajina, sadovnjaki); selivka; prezimuje v Afriki.

Malo manjša od goloba; gnezdo v drevesnem duplu, 1 leglo, 5–8 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: mravlje, druge žuželke in semena (hrani se predvsem na tleh); v SLO gnezdi 9.000–15.000 parov (svetli gozdovi, travniki z gozdički, sadovnjaki, parki); stelnica, v SLO prezimuje do 5.000 os.

RUMENI STRNAD*Emberiza citrinella*

Yellowhammer

PIVKA*Picus canus*

Grey-headed

Woodpecker

Večji od vrabca; gnezdo na tleh, 2 legli, 3–5 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: semena, žuželke; v SLO gnezdi 90.000–120.000 parov (kulturna krajina in travniki z grmovjem); delna selivka, v manjših jatah; v SLO prezimuje do 100.000 os. (njive, travniki, gozdički, bližina hiš).

Večja od kosa (manjša od zelene žolne); gnezdi v drevesnem duplu, 1 leglo, 7–9 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: mravlje, druge žuželke, semena (hrani se predvsem na drevju); v SLO gnezdi 3.000–6.000 parov (loke, gozdovi, sadovnjaki, parki); stelnica; v SLO prezimuje do 4.000 os.

POGORELČEK*Phoenicurus phoenicurus*

Common Redstart

RJAVI SRAKOPER*Lanius collurio*

Red-backed Shrike

Vrabčje velikosti; gnezdi v duplih, gnezdilnicah in celo v tleh, 1–2 legli, 5–7 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: žuželke; v SLO gnezdi 3.500–5.000 parov, njegovo število upada (sadovnjaki, vinogradi, gozdovi); selivka; prezimuje južno od Sahare.

Večji od vrabca; gnezdo v grmu, 1–2 legli, 4–7 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: žuželke, manjši vretenčarji (plen pogosto nabada na trne); v SLO gnezdi 20.000–30.000 parov (travniki in polja z mejicami, gozdni obronki, sadovnjaki, vrtovi); selivka; prezimuje v V Afriki.

REPNIK*Linaria cannabina*

Common Linnet

GRILČEK*Serinus serinus*

European Serin

Vrabčje velikosti; gnezdo v grmu ali na tleh, 2 legli, 4–6 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: semena, občasno žuželke; v SLO gnezdi 10.000–15.000 parov (odprtta krajina z mejicami, parki); delna selivka, v manjših jatah; v SLO prezimuje do 30.000 os. (polja z mejicami, soline).

Manjši od vrabca; gnezdo na drevesu ali v grmu, 2–3 legli, 3–5 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: semena; v SLO gnezdi 60.000–120.000 parov (gostjni obronki, travniki, vinogradi, parki); delna selivka, v manjših jatah; v SLO prezimuje do 300 os. (kulturna krajina, naselja).

LIŠČEK*Carduelis carduelis*

European Goldfinch

BRINOVKA*Turdus pilaris*

Fieldfare

Manjši od vrabca; gnezdo na drevesu, 2 legli, 4–6 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: semena (osat); v SLO gnezdi 30.000–120.000 parov (kulturna krajina, naselja); delna selivka, v manjših jatah; v SLO prezimuje do 100.000 os. (njive, vrtovi, travniki, gozdovi).

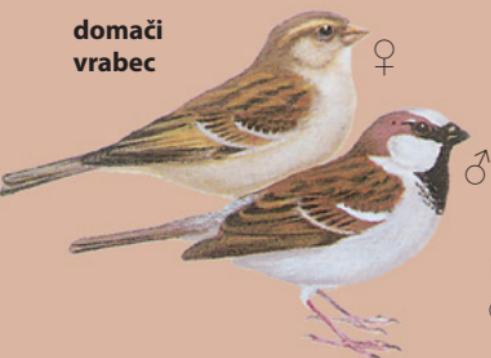
Velikost kosa; gnezdo na drevesu ali v grmu, 2 legli, 4–6 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: živalska in rastlinska (pozimi sadje); v SLO gnezdi 2.000–3.500 parov (odprt svet, logi, sadovnjaki); delna selivka, v jatah; v SLO prezimuje do 30.000 os. (odprtta krajina).

PTICE NA PODEŽELJU

sivi muhar

domaći vrabec

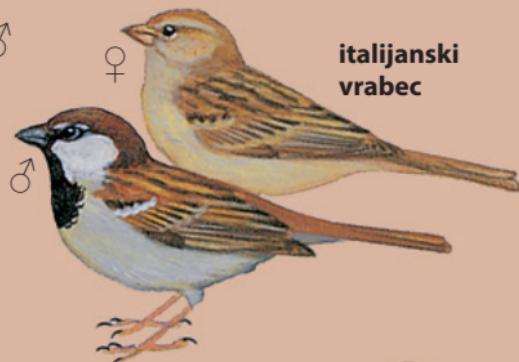
bela štoklja

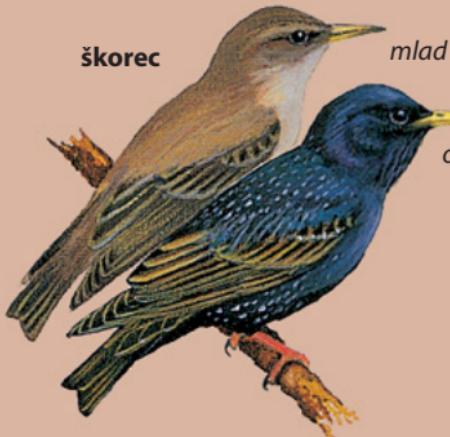
poljski vrabec

italijanski vrabec

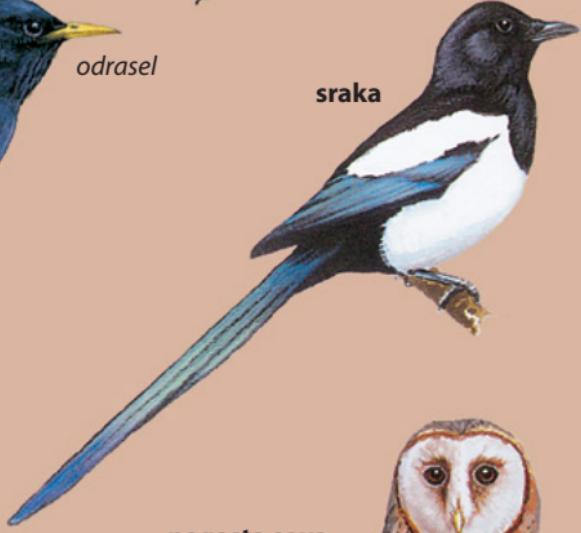
škorec

mlad

odrasel

sraka

♀

repaljščica

♂

pegasta sova

SIVI MUHAR
Musci capa striata

Spotted Flycatcher

BELA ŠTORKLJA
Ciconia ciconia

White Stork

Vrabčje velikosti; gnezdi na policah, žlebovih, drevju ali v zapuščenih lastovičjih gnezdih, 1–2 legli, 3–7 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: žuželke; v SLO gnezdi 25.000–40.000 parov (travniki, gozdovi, vrtovi, naselja); selivka; prezimuje južno od Sahare.

Gnezdi na stavbah, drogovih ali drevesih, 1 leglo, 3–5 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: mali sesalci, dvoživke, ribe, žuželke; v SLO gnezdi 200–250 parov (naselja, travniki, njive); selivka; prezimuje v južni Afriki, redko prezimi tudi pri nas; podobna vrsta v SLO: **črna štoklja** *C. nigra*

DOMAČI VRABEC
Passer domesticus

House Sparrow

POLJSKI VRABEC
Passer montanus

Eurasian Tree Sparrow

Gnezdi pod strešniki, v zidnih luknjah in gnezdilnicah, 2–4 legla, 4–6 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: žuželke, semena, odpadki; v SLO gnezdi 300.000–450.000 parov (naselja); stalinica, v jatah; v SLO prezimuje do 1.800.000 os. (naselja in okolica).

Manjši od domačega vrabca; gnezdo v drevesnem duplu, 2–3 legla, 4–6 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: žuželke, semena; v SLO gnezdi 200.000–300.000 parov (polja z grmovjem in drevjem); klatež, v jatah; v SLO prezimuje do 250.000 os. (polja, vrtovi, obrobja naselij).

ITALIJANSKI VRABEC
Passer italiae

Italian Sparrow

ŠKOREC
Sturnus vulgaris

Common Starling

Velikost domačega vrabca; gnezdo na stavbi, 2–4 legla, 4–6 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: žuželke, semena (hrani se na njivah); v SLO gnezdi 3.000–4.000 parov (naselja; v Z SLO); stalinica; v SLO prezimuje do 8.000 os.; podobna vrsta v SLO: **travniški vrabec** *P. hispaniolensis*.

Velikost kosa; gnezdi v duplih, zidnih luknjah in gnezdilnicah, 2 legli, 4–7 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: živalska in rastlinska; v SLO gnezdi 200.000–350.000 parov (kulturna krajina, sadovnjaki, gozdovi, naselja); delna selivka, lahko v velikih jatah; v SLO prezimuje do 100.000 os.

SRAKA
Pica pica

Eurasian Magpie

REPALJŠČICA
Saxicola rubetra

Whinchat

Manjša od vrane; gnezdo na drevesu in v grmu, 1 leglo, 5–8 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: živalska in rastlinska; v SLO gnezdi 10.000–15.000 parov (odprta krajina z drevjem in grmovjem, naselja); klatež, prenočuje v skupinah; v SLO prezimuje do 8.000 os. (kulturna krajina, naselja, smetišča).

Manjša od vrabca; gnezdo na tleh, 1–2 legli, 4–7 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: žuželke, pajki; v SLO gnezdi 600–1.200 parov, število močno upadlo (vlažni in poplavni travniki, redkeje na suhih visokogorskih travnikih); selivka; prezimuje v tropski Afriki.

PEGASTA SOVA
Tyto alba

Western Barn Owl

Vranje velikosti; gnezdi na podstreljih in v linah, duplih in gnezdilnicah, 1–2 legli, 4–7 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: mali sesalci, ptice, žuželke; v SLO gnezdi 80–130 parov (vasi, polja z mejicami, gozdički); klatež; v SLO prezimuje do 300 os. (bližina naselij).

Mnoge značilne vrste ptic, ki prebivajo na podeželju, so med ljudmi dobro poznane. Prav ptice kmetijske krajine pa so danes med najbolj ogroženimi.

PTICE NA PODEŽELJU

prepelica

zlatovranka

kavka

veliki skovik

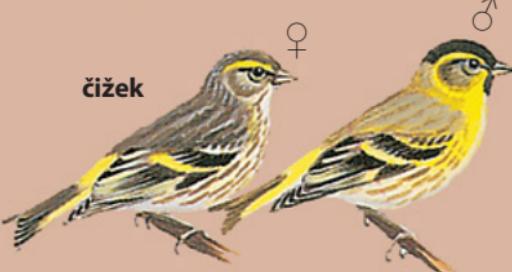
ščinkavec

pinoža

čiček

kalin

zelenec

PREPELICA*Coturnix coturnix*

Common Quail

Velikost kosa; gnezdo na tleh med travo ali zelmi, 1 leglo, 7–14 jajc, mladiči: begavci; hrana: rastline, semena, žuželke; v SLO gnezdi 1.000–2.000 parov, velik upad števila (žitne njive in travniki, ki jih pozno kosijo); selivka; prezimuje južno od Sahare.

KAVKA*Coloeus monedula*

Western Jackdaw

Golobje velikosti; gnezdo v skalovju, zidnih luknjah ali duplih, 1 leglo, 2–9 jajc, mladiči: gnezdomci, lahko kolonijska gnezdlka; hrana: živalska in rastlinska hrana; v SLO gnezdi 650–700 parov, število močno upadlo (skalovja, naselja, kulturna pokrajina, svetli gozdovi); klatež, v jatah, lahko z drugimi vrani; v SLO prezimuje do 7.000 os. (njive, naselja, smetišča).

VELIKI SKOVIK*Otus scops*

Eurasian Scops Owl

Velikost kosa; gnezdi v duplih in zidnih luknjah, 1 leglo, 3–8 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: velike žuželke, deževniki, kuščarji, mali sesalci; v SLO gnezdi 600–1.000 parov, velik upad števila (kulturna krajina z mejicami, sadovnjaki, parki, vasi); selivka; prezimuje v tropski Afriki.

PINOŽA*Fringilla montifringilla*

Brambling

Vrabčje velikosti; gnezdo na drevesu, 1 leglo, 6–7 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: semena, jagodičje, žuželke; v SLO ne gnezdi; selivka; v SLO prezimuje 200.000 os., redko v še večjih jatah (njive, gozdovi, bližina naselij, ob krmilnicah).

KALIN*Pyrrhula pyrrhula*

Eurasian Bullfinch

Malo večji od vrabca; gnezdo v smreki ali grmu, 2 legli, 4–6 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: semena, jagodičje, žuželke; v SLO gnezdi 15.000–20.000 parov (gozdovi, pogosteješi v višjih legah); klatež; v SLO prezimuje do 30.000 os. (gozdički, parki, ob krmilnicah).

ZLATOVRANKA*Coracias garrulus*

European Roller

Golobje velikosti; gnezdo v duplu, 1 leglo, 3–7 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: velike žuželke, deževniki, žabe in mali sesalci; v SLO zadnjič gnezdila leta 2005, znova leta 2013 (vlažni travniki in polja s svetlimi gozdički); selivka; prezimuje v tropski Afriki.

ŠČINKAVEC*Fringilla coelebs*

Common Chaffinch

Vrabčje velikosti; najštevilčnejša gnezdlka v SLO; gnezdo na drevesu, 2 legli, 3–6 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: semena, žuželke; v SLO gnezdi 800.000–1.300.000 parov (gozdovi, sadovnjaki, parki); delna selivka, v jatah; v SLO prezimuje do 1.000.000 os. (gozdovi in odprta območja, naselja, ob krmilnicah).

ČIŽEK*Spinus spinus*

Eurasian Siskin

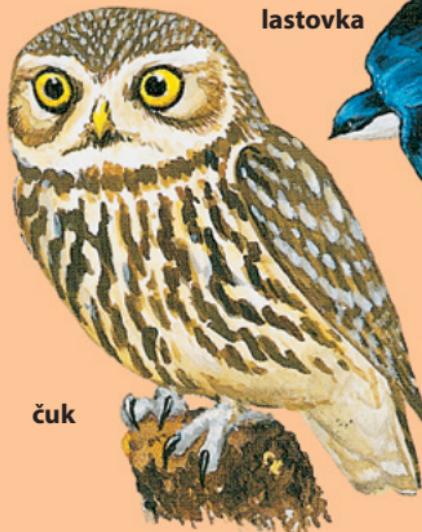
Manjši od vrabca; gnezdo na drevesu (predvsem iglavci), 2 legli, 4–6 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: semena, žuželke; v SLO gnezdi 5.000–10.000 parov (iglasti gozdovi); delna selivka, v manjših jatah; v SLO prezimuje do 200.000 os. (gozdovi, mejice, parki, ob krmilnicah).

ZELENEC*Chloris chloris*

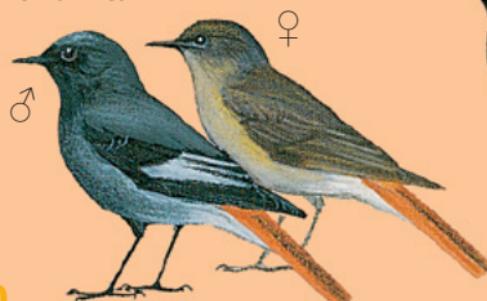
European Greenfinch

Vrabčje velikosti; gnezdo na drevesu ali v grmu, 2 legli, 4–6 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: semena, jagodičje, žuželke; v SLO gnezdi 100.000–150.000 parov (gozdni obronki, parki, naselja); delna selivka, v jatah; v SLO prezimuje do 400.000 os. (njive, gozdički, naselja, ob krmilnicah).

PTICE V NASELJIH

šmarnica

KOS*Turdus merula*

Common Blackbird

PLANINSKI HUDOVRNIK

Alpine Swift

Tachymarptis melba

Gnezdi na drevesih, v grmih ali na stavbah; 2–3 legli, 3–6 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: deževniki, žuželke, plodovi; v SLO gnezdi 400.000–600.000 parov (gozd, naselja, parki, vrtovi); klatež; v SLO prezimuje do 500.000 os. (naselja, parki, gozdički).

Veliko večji od lastovke; gnezdi v skalnih razpokah, 1 leglo, 1–4 jajca, mladiči: gnezdomci, kolonijska gnezdlka; hrana: žuželke (lovi v zraku); v SLO gnezdi 250–350 parov (previsne skalne stene, vhodni deli jam); selivka, v jatah; prezimuje v J Afriki.

HUDOVRNIK*Apus apus*

Common Swift

DOMAČI GOLOB

Feral Pigeon

Columba livia domestica

Večji od lastovke; gnezdi v zidnih luknjah, pod strešniki in v skalnih razpokah, 1 leglo, 2–4 jajca, mladiči: gnezdomci, kolonijska gnezdlka; hrana: žuželke (lovi v zraku); v SLO gnezdi 3.000–5.000 parov (naselja, skalne stene); selivka, v jatah; prezimuje v J Afriki.

Znana velikost; barva in vzorci perja zelo raznoliki; gnezdi na stavbah, 3–9 legel, 2 jajci, mladiči: gnezdomci; hrana: semena, kruh, gospodinjski odpadki; v SLO gnezdi 20.000–30.000 parov (naselja); stalnica; pozimi v naseljih, manjše jate tudi na njivah in travnikih.

TURŠKA GRLICA

Eurasian Collared Dove

*Streptopelia decaocto***ČUK**

Little Owl

Athene noctua

Manjša od goloba; gnezdi na drevesih in stavbah, 2–5 legel, 2 jajci, mladiči: gnezdomci; hrana: semena, redkeje žuželke; v SLO gnezdi 30.000–35.000 parov (naselja, parki; prvič se je v SLO pojavila leta 1938); stalnica, v manjših jatah; v SLO prezimuje do 150.000 os. (naselja).

Manjši od goloba; gnezdi v duplih, na podstrešjih ali zidnih luknjah, 1 leglo, 2–5 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: mali sesalci, deževniki, žuželke; v SLO gnezdi 100–150 parov, število upada (kulturna krajina z gozdički, vasi, sadovnjaki); klatež, tudi stalnica; v SLO prezimuje do 300 os.

MESTNA LASTOVKA*Delichon urbicum*

Common House Martin

KMEČKA LASTOVKA

Barn Swallow

Hirundo rustica

Manjša od kmečke lastovke; gnezdi na stenah stavbah ali previsnih skalnih stenah, 1–2 legli, 3–5 jajc, mladiči: gnezdomci, lahko kolonijska gnezdlka; hrana: žuželke (lovi v zraku); v SLO gnezdi 50.000–100.000 parov (naselja, skalovje, pod mostovi); selivka, v jatah; prezimuje v J Afriki.

Naša najpogosteša lastovka; gnezdi na stenah hiš in hlevov, 2–3 legla, 4–6 jajc, mladiči: gnezdomci, kolonijska gnezdlka; hrana: žuželke (lovi v zraku); v SLO gnezdi 200.000–300.000 parov (naselja, predvsem hlevi); selivka, v jatah; prezimuje v Z Afriki; podobna vrsta v SLO: **rdeča lastovka** *C. daurica*.

ŠMARNICA*Phoenicurus ochruros*

Black Redstart

BELA PASTIRICA

White Wagtail

Motacilla alba

Vrabčje velikosti; gnezdi v skalnih razpokah, v zidnih luknjah in pod strešniki, 2–3 legla, 4–6 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: žuželke; v SLO gnezdi 120.000–180.000 parov (skalovje, naselja); delna selivka; v SLO prezimuje do 200 os. (naselja, toplejši predeli).

Večja od vrabca; gnezdi na produ ali pod strešniki, 2–3 legla, 4–6 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: žuželke; v SLO gnezdi 130.000–160.000 parov (prodišča, naselja); delna selivka, v manjših jatah; v SLO prezimuje do 500 os., pogosteša na selitvi (brezine voda, njive, gnojišča).

PTICE V GOZDU

šoja

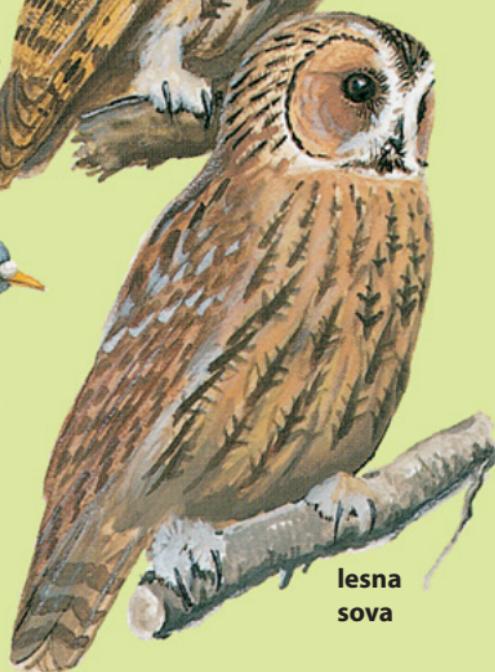
mala
uharica

veliki
detel

lesna
sova

cikovt

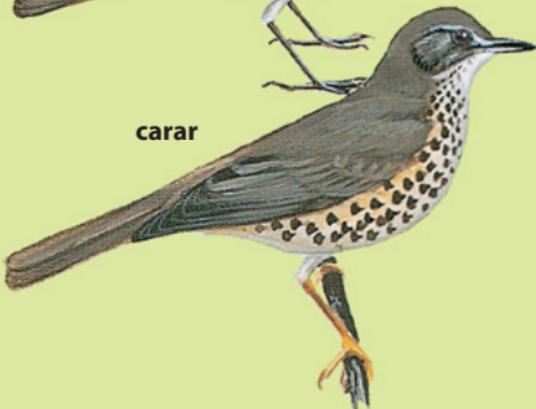

♀

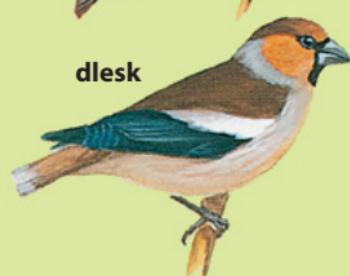
krivokljun

carar

dlesk

ŠOJA*Garrulus glandarius*

Eurasian Jay

MALA UHARICA*Asio otus*

Long-eared Owl

Golobje velikosti; gnezdo na drevesu, 1 leglo, 4–7 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: žuželke, jajca, želod, žir; v SLO gnezdi 20.000–30.000 parov (listnati ali mešani gozdovi, kulturna krajina z gozdički, parki); klatež; v SLO prezimuje do 20.000 os. (gozdovi, gozdn obronki, parki).

VELIKI DETEL*Dendrocopos major*

Great Spotted Woodpecker

LESNA SOVA*Strix aluco*

Tawny Owl

Velikost kosa; naš najpogostejši detel; gnezdo v duplu (sam ga izdolbe), 1 leglo, 5–7 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: žuželke, semena, plodovi, mlađi ptiči; v SLO gnezdi 50.000–100.000 parov (gozdovi, parki, sadovnjaki); stalnica; v SLO prezimuje do 100.000 os. (vrtovi, gozdn obronki).

Vranje velikosti; naša najpogostejša sova; gnezdi v duplih, skalnih razpokah ali stavbah, 1 leglo, 3–5 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: mali sesalci, ptiči, žabe, žuželke, deževniki; v SLO gnezdi 5.000–10.000 parov (listnati in mešani gozdovi, parki); stalnica; v SLO prezimuje do 10.000 os.

GRIVAR

Common Wood Pigeon

*Columba palumbus***CIKOVТ**

Song Thrush

Turdus philomelos

Večji od domačega goloba; gnezdo na drevesu ali v grmu, 2–3 legla, 2 jajci, mladiči: gnezdomci; hrana: plodovi, semena; v SLO gnezdi 25.000–30.000 parov (travniki in njive z grmovjem in drevjem, gozdovi, gozdn obronki, naselja, parki); delna selivka, v jatah; v SLO občasno prezimuje.

Malo manjši od kosa; gnezdo na drevesu ali v grmu, 2 legli, 3–6 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: polži, deževniki, jagodičje; v SLO gnezdi 100.000–160.000 parov (mešani gozdovi, vrtovi); delna selivka, v manjših jatah; v SLO prezimuje do 200 os. (polja z grmovjem, vinogradi).

CARAR*Turdus viscivorus*

Mistle Thrush

SIVA PEVKA

Dunnock

Prunella modularis

Večji od kosa; gnezdo na drevesu, 1–2 legli, 3–5 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: deževniki, polži, žuželke, jagodičje (npr. bela omela); v SLO gnezdi 35.000–55.000 parov (gozdovi, sadovnjaki); delna selivka, v jatah; v SLO prezimuje do 40.000 os. (gozdn robovi, travniki, vinogradi).

Vrabčje velikosti; gnezdo v grmu, 2 legli, 4–6 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: žuželke, semena; v SLO gnezdi 30.000–40.000 parov (mešani in iglasti gozdi; pogosteja v višjih legah); delna selivka; v SLO prezimuje do 10.000 os. (polja z mejicami, ob vodah).

KRIVOKLJUN*Loxia curvirostra*

Red Crossbill

DLESK

Hawfinch

Coccothraustes coccothraustes

Večji od vrabca; gnezdi na iglavcih, 1–2 legli (gnezdi že pozimi), 3–4 jajca, mladiči: gnezdomci; hrana: semena in popki iglavcev, plodovi; v SLO gnezdi 8.000–13.000 parov (iglasti gozdovi); delna selivka, v manjših jatah; v SLO prezimuje do 200.000 os. (gozdovi z iglavci).

Precej večji od vrabca; gnezdo na drevesu, 1–2 legli, 4–6 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: semena, koščice, brsti; v SLO gnezdi 25.000–35.000 parov (listnati gozdovi, parki); delna selivka, v jatah; v SLO prezimuje do 25.000 os. (naselja, sadovnjaki, gozdn robovi, ob krmilnicah).

PTICE V GOZDU

stržek

taščica

severní
kovaček

vrbji
kovaček

grmovščica

slavec

belovratí
muhar

vrtna
penica

černoglavka

kobilar

dolgorepká

STRŽEK*Troglodytes troglodytes*

Eurasian Wren

TAŠČICA*Erythacus rubecula*

European Robin

Precej manjši od vrabca; gnezdi v skalnih razpokah in pod koreninami, 2–3 legla, 5–8 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: žuželke, pajki; v SLO gnezdi 80.000–120.000 parov (ob studencih, vlažni predeli gozdov); klatež; v SLO prezimuje do 35.000 os. (blizina voda, grmovna zarast).

Manjša od vrabca; gnezdo na tleh, 2 legli, 5–7 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: žuželke, deževniki, jagodičje; v SLO gnezdi 500.000–750.000 parov (listnati in mešani gozdovi, gozdní robovi); klatež; v SLO prezimuje do 60.000 os. (gozdní robovi, vrtovi, ob krmilnicah).

VRBJI KOVAČEK*Phylloscopus collybita*

Common Chiffchaff

GRMOVŠČICA*Phylloscopus sibilatrix*

Wood Warbler

Precej manjši od vrabca; gnezdo v podrasti, 2 legli, 5–6 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: žuželke, jagodičje; v SLO gnezdi 160.000–200.000 parov (svetli gozdovi); delna selivka; v SLO redko prezimuje; podobna vrsta v SLO: **severni kovaček** *Ph. trochilus*. (v SLO gnezdi, pogostejši na selitvi).

Manjša od vrabca; gnezdo v podrasti, 1–2 legli, 5–7 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: žuželke, jagodičje; v SLO gnezdi 2.000–4.000 parov (listnati in mešani gozdovi); selivka, v SLO pogostejša na selitvi; prezimuje v tropski Afriki; podobna vrsta v SLO: **hribska listnica** *P. bonelli*.

SLAVEC

Common Nightingale

Luscinia megarhynchos

Vrabčje velikosti; gnezdo pri tleh v grmu ali med obvodnimi rastlinami, 1–2 legli, 3–6 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: žuželke, deževniki, jagodičje; v SLO gnezdi 17.000–22.000 parov (topla nižinska področja, ob vodotokih, loke, žive meje); selivka; prezimuje v Afriki.

VRTNA PENICA

Garden Warbler

Sylvia borin

Vrabčje velikosti; gnezdo v grmu blizu tal, 1–2 legli, 3–6 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: žuželke, jagodičje; v SLO gnezdi 800–1.500 parov (polja z grmovjem, loke ob vodah, gozdní obronki); selivka, v SLO pogostejša na selitvi; prezimuje v tropski Afriki.

KOBILAR

Eurasian Golden Oriole

Oriolus oriolus

Velikost kosa; gnezdo obešeno na drevesni veji, 1 leglo, 3–6 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: žuželke, plodovi; v SLO gnezdi 25.000–35.000 parov (predvsem v nižinah, svetli listnati gozdovi, gozdní obronki, sadovnjaki); selivka; prezimuje v tropski Afriki.

ČRNOGLAVKA*Sylvia atricapilla*

Eurasian Blackcap

Vrabčje velikosti; gnezdo v grmu ali na drevesu, 1–2 legli, 4–5 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: žuželke, jagodičje; v SLO gnezdi 600.000–850.000 parov (listnati in mešani gozdovi, parki); delna selivka; v SLO prezimuje do 200 os. (Primorska, drugod izjemoma).

DOLGOREPKA*Aegithalos caudatus*

Long-tailed Tit

Precej manjša od vrabca; gnezdo v grmu ali na drevesu, 1 leglo, 7–13 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: žuželke (listne uši), pajki; v SLO gnezdi 20.000–25.000 parov (listnati in mešani gozdovi, loke, žive meje); klatež, v manjših jatah; v SLO prezimuje do 40.000 os. (parki, gozdovi).

PTICE V GOZDU

meniček

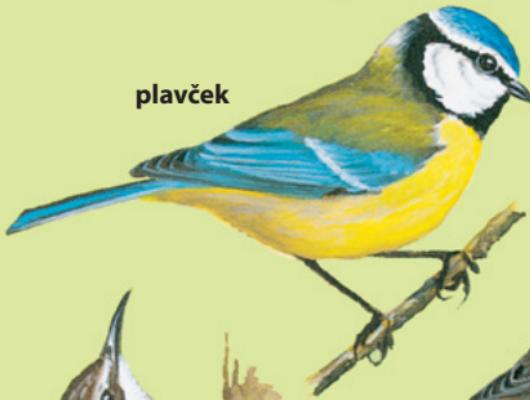

velika
sinica

čopasta
sinica

plavček

močvirška
sinica

kratkoprsti
plezalček

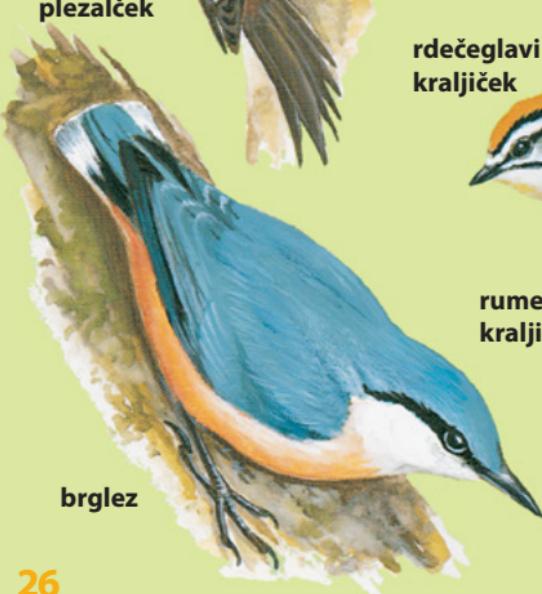

rdečeglavi
kraljiček

rumenoglavi
kraljiček

brglez

VELIKA SINICA*Parus major*

Great Tit

Velikost vrabca; gnezdi v duplih ali gnezdilnicah, 1–3 legla, 6–12 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: žuželke, jagodičje, semena; v SLO gnezdi 500.000–700.000 parov (gozdovi, parki); klatež, v jatah; v SLO prezimuje do 1.300.000 os. (gozdovi, naselja, ob krmilnicah).

ČOPASTA SINICA*Lophophanes cristatus*

European Crested Tit

Manjša od vrabca; gnezdi v duplih ali luknjah, 1–2 legli, 5–10 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: žuželke, semena; v SLO gnezdi 100.000–300.000 parov (gozdovi, parki; pogosta na višjih legah); stalnica; v SLO prezimuje do 300.000 os. (gozdovi, parki, ob krmilnicah).

MOČVIRSKA SINICA*Poecile palustris*

Marsh Tit

Manjša od vrabca; gnezdi v duplih ali gnezdilnicah; 1–2 legli, 6–9 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: žuželke, semena; v SLO gnezdi 130.000–250.000 parov (gozdovi, grmišča, parki); stalnica, v manjših jatah; v SLO prezimuje do 100.000 os. (gozdovi, parki, trstišča, ob krmilnicah).

KRATKOPRSTI PLEZALČEK*Certhia brachydactyla*

Short-toed Treecreeper

Manjši od vrabca; gnezdi za lubjem, v duplih, 2 legli, 4–7 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: žuželke, pajki; v SLO gnezdi 50.000–100.000 parov (svetli gozdovi, sadovnjaki, parki); stalnica; v SLO prezimuje do 180.000 os. (gozdovi, logi, parki); podobna vrsta v SLO: **dolgoprsti p.** *C. familiaris*.

RDEČEGLAVI KRALJIČEK*Regulus ignicapilla*

Common Firecrest

Najmanjša evropska ptica; gnezdi v iglavcih, 2 legli, 7–11 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: žuželke, pajki, semena; v SLO gnezdi 60.000–130.000 parov (iglasti in mešani gozdovi); delna selivka, v jatah; v SLO prezimuje do 500 os. (Primorska, drugod izjemoma).

MENIŠČEK*Periparus ater*

Coal Tit

Manjši od vrabca; gnezdi v skalnih razpokah, duplih, gnezdilnicah ali luknjah, 2 legli, 6–10 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: žuželke, pajki, semena; v SLO gnezdi 350.000–500.000 parov (gozdovi, parki); klatež, v jatah; v SLO prezimuje do 800.000 os. (gozdovi, parki, ob krmilnicah).

PLAVČEK*Cyanistes caeruleus*

Eurasian Blue Tit

Manjši od vrabca; gnezdi v duplih ali zidnih luknjah, tudi v gnezdih drugih ptic, 1–2 legli, 7–13 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: žuželke, jagodičje, semena; v SLO gnezdi 120.000–350.000 parov (gozdovi, parki); klatež, v jatah; v SLO prezimuje do 300.000 os. (gozdovi, parki, ob krmilnicah).

GORSKA SINICA*Poecile montanus*

Willow Tit

Manjša od vrabca; gnezdo v duplu (izdolbe ga sama), 1–2 legli, 6–9 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: žuželke, semena; v SLO gnezdi 17.000–32.000 parov (gozdovi; pogosteja v višjih legah); klatež, v jatah; v SLO prezimuje do 15.000 os. (nižinski gozdovi, gozdní obronki; ob krmilnicah).

BRGLEZ*Sitta europaea*

Eurasian Nuthatch

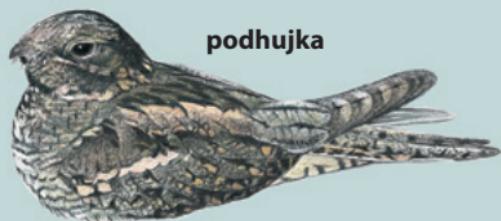
Velikost vrabca; gnezdi v duplih ali gnezdilnicah (vhod obzida z blatom), 1 leglo, 5–8 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: žuželke, semena; v SLO gnezdi 100.000–200.000 parov (gozdovi, parki, sadovnjaki); stalnica; v SLO prezimuje do 400.000 os. (gozdovi, parki, ob krmilnicah).

RUMENOGLAVI KRALJIČEK*Regulus regulus*

Goldcrest

Najmanjša evropska ptica; gnezdi na iglavcih, 2 legli, 8–11 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: žuželke, pajki, semena; v SLO gnezdi 80.000–180.000 parov (mešani in iglasti gozdovi, ruševje); delna selivka, v jatah; v SLO prezimuje do 800.000 os. (gozdovi, parki, žive meje).

PTICE GOZDA IN SKALOVJA

velika
uharica

sokol
selec

DIVJI PETELIN*Tetrao urogallus*

Western Capercaillie

RUŠEVEC*Lyrurus tetrix*

Black Grouse

Gosje velikosti; samica je manjša in rjavo grahasta; gnezdo na tleh, 1 leglo, 6–10 jajc, mladiči: begavci; hrana: popki, listi, semena, plodovi, smrekove iglice, žuželke; v SLO svatuje 550–600 pojočih samcev (svetli gozdovi z jasami in posekami, zlasti v višjih legah); stelnica; v SLO prezimuje do 2.000 os.

ČRNA ŽOLNA*Dryocopus martius*

Black Woodpecker

SLOKA*Scolopax rusticola*

Eurasian Woodcock

Večja od goloba (naša največja žolna); gnezdo v duplu (izdolbe ga sama), 1 leglo, 3–6 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: žuželke pod lubjem, mrvlje; v SLO gnezdi 4.000–8.000 parov (strnjeni gozdovi z listavci in iglavci); stelnica; v SLO prezimuje do 3.000 os.

PODHUJKA*Caprimulgus europaeus*

European Nightjar

VELIKA UHARICA*Bubo bubo*

Eurasian Eagle-Owl

Malo večja od kosa; gnezdo na tleh, 2 legli, 2 jajci, mladiči: begavci; hrana: nočni metulji in druge žuželke (lovi v zraku); v SLO gnezdi 1.000–1.500 parov (mešani in iglasti, predvsem borovi, gozdovi na topnih prisojnih legah, prehranjuje se na gozdnih jasah); selivka; prezimuje v Z Afriki.

Naša največja sova; precej večja od kanje; gnezdi na skalnih policah, v starih gnezdih ujed ali na tleh, 1 leglo, 1–6 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: mali sesalci, zajci, ježi, kune, mačke, ptice, plazilci, žuželke; v SLO gnezdi 80–100 parov (stene, kulturna krajina, gozdovi); stelnica; v SLO prezimuje do 350 os.

kozača**SOKOL SELEC***Falco peregrinus*

Peregrine Falcon

Večji od goloba; gnezdi na skalnih policah, v starih gnezdih vran in ujed, na zgradbah, 1 leglo, 2–6 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: ptice, žuželke (lovi v zraku); v SLO gnezdi 90–120 parov (skalne stene, naselja); selivka; v SLO prezimuje do 250 os. (skalne stene, njive, naselja).

KOZAČA*Strix uralensis*

Ural Owl

Velikost kanje; gnezdi v duplih in starih gnezdih ujed, 1 leglo, 1–6 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: mali sesalci, ptice; v SLO gnezdi 700–1.200 parov (stari gorski in nižinski gozdovi); stelnica; v SLO prezimuje do 2.500 os. (pozimi tudi v okolici naselij).

PTICE V GORAH

KROKAR*Corvus corax*

Northern Raven

Večji od sive vrane; gnezdo na drevesu ali v skalni steni, 1 leglo (gnezdi že pozimi), 3–6 jajc, mladiči; gnezdomci; hrana: živalska in rastlinska hrana; v SLO gnezdi 2.000–3.500 parov (skalovje, gozdovi, gozdiči, polja z gozdički); stalnica, v manjših jatah; v SLO prezimuje do 2.000 os.

BELKA*Lagopus muta*

Rock Ptarmigan

Malo večja od goloba; gnezdo na tleh, 1 leglo, 6–10 jajc, mladiči: begavci; hrana: žuželke, brsti, iglice, semena, lišaji, listi; v SLO gnezdi 300–500 parov (visokogorske trate, kamnita pobočja, melišča); stalnica, v manjših jatah; v SLO prezimuje do 600 os.

KOMATAR*Turdus torquatus*

Ring Ouzel

Velikost kosa; gnezdo na drevesu, 1–2 legli, 3–5 jajc, mladiči; gnezdomci; hrana: deževniki, žuželke, jagodičje; v SLO gnezdi 3.000–5.000 parov (višje ležeči gozdovi ob gozdni meji, ruševje); delna selivka, v manjših jatah; v SLO ne prezimuje, prezimuje v Sredozemlju.

VRISKARICA*Anthus spinolella*

Water Pipit

Večja od vrabca; gnezdo na tleh, 2 legli, 4–6 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: žuželke, semena; v SLO gnezdi 1.500–3.000 parov (visokogorske trate s skalovjem, ruševje); delna selivka, v manjših jatah; v SLO prezimuje do 4.000 os.; pogosta na selitvi (travniki, prodišča, mokrišča).

PLANINSKA PEVKA*Prunella collaris*

Alpine Accentor

Večja od vrabca; gnezdo na tleh, 2 legli, 3–6 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: žuželke, pajki, polži, jagodičje, semena; v SLO gnezdi 1.000–2.000 parov (planinske trate, skalnata pobočja); klatež; v SLO prezimuje do 4.000 os. (skalne stene, planšarije, ob krmilnicah).

PLANINSKA KAVKA*Pyrrhocorax graculus*

Alpine Chough

Manjša od sive vrane; gnezdi v skalnih stenah, 1 leglo, 3–5 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: žuželke, majhni vretenčarji, plodovi, semena, odpadki; v SLO gnezdi 800–1.200 parov (skalne stene, melišča); klatež, v jatah; v SLO prezimuje do 1.500 os. (visokogorje, naselja).

KREKOVT*Nucifraga caryocatactes*

Spotted Nutcracker

Manjši od vrane; gnezdo na iglavcu, 1 leglo, 3–4 jajca, mladiči: gnezdomci; hrana: semena iglavcev, želod, žir, lešniki, žuželke, deževniki; v SLO gnezdi 4.000–5.000 parov (mešani in iglasti gozdovi); stalnica; v SLO prezimuje do 3.000 os.

SKALNI PLEZALČEK*Tichodroma muraria*

Wallcreeper

Malo večji od vrabca; gnezdi v skalnih razpokah, luknjah in duplih, 1 leglo, 3–5 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: žuželke, pajki; v SLO gnezdi 200–300 parov (senčne in vlažne skalne stene, v bližini slapov); klatež; v SLO prezimuje do 150 os. (skalovja, kamnolomi, zidovi).

KUPČAR*Oenanthe oenanthe*

Northern Wheatear

Velikost vrabca; gnezdi v skalnih razpokah ali med kamenjem, 1–2 legli, 3–6 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: žuželke, deževniki, jagodičje; v SLO gnezdi 500–1.500 parov (visokogorske trate, melišča, suhi kamniti travniki); selivka; v SLO pogosteje na selitvi; prezimuje južno od Sahare.

PLANINSKI VRABEC*Montifringilla nivalis*

White-winged Snowfinch

Večji od vrabca; gnezdi med kamni ali na stavbah, 2 legli, 4–6 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: žuželke, brsti, semena; v SLO gnezdi 100–300 parov (planinske trate, skalovje, melišča); klatež, v manjših jatah; v SLO prezimuje do 800 os. (gore, okolica planinskih koč, visokogorskih naselij).

SISTEMATIKA PTIC

Ptice (Aves) so samostojen razred znotraj poddebla vretenčarjev Vertebrata. So edina preživila veja dionozavrov, ki se je razvila v zgodnji juri pred približno 180 milijoni let. Danes poznamo na vsem svetu okoli 10.000 vrst ptic, ki so jih sistematiki (taksonomi) razdelili v sistem po načelu sorodnosti med vrstami.

V sistemu so predstavljene le višje sistematske enote (red, družina), katerih predstavniki se pojavljajo tudi v Sloveniji. Ob vsaki družini je, zaradi lažje predstave, naveden še po en primer vrste.

1. Red: PLOJKOKLJUNI – ANSERIFORMES

1.1. Družina: PLOVCI Anatidae (mlakarica *Anas platyrhynchos*)

2. Red: KURE – GALLIFORMES

2.1. Družina: PEGATKE Numididae (pegatka *Numida meleagris*)

2.2. Družina: ZOBATE PREPELICE Odontophoridae
(virginijski kolin *Colinus virginianus*)

2.3. Družina: FAZANOVCI Phasianidae (divji petelin *Tetrao urogallus*)

3. Red: SLAPNIKI – GAVIIFORMES

3.1. Družina: SLAPNIKI Gaviidae (polarni slapnik *Gavia arctica*)

4. Red: CEVONOSCI – PROCELLARIIFORMES

4.1. Družina: VIHARNIKI Procellariidae
(sredozemski viharnik *Puffinus yelkouan*)

5. Red: PONIRKI – PODICIPEDIFORMES

5.1. Družina: PONIRKI Podicipedidae (čopasti ponirek *Podiceps cristatus*)

6. Red: PLAMENCI – PHOENICOPTERIFORMES

6.1. Družina: PLAMENCI Phoenicopteridae
(plamenec *Phoenicopterus roseus*)

7. Red: ŠTORKLJE – CICONIIFORMES

7.1. Družina: ŠTORKLJE Ciconiidae (bela štorklja *Ciconia ciconia*)

8. Red: MOČVIRNIKI – PELECANIFORMES

8.1. Družina: IBISI Threskiornithidae (plevica *Plegadis falcinellus*)

8.2. Družina: ČAPLJE Ardeidae (siva čaplja *Ardea cinerea*)

8.3. Družina: PELIKANI Pelecanidae (rožnati pelikan *Pelecanus onocrotalus*)

9. Red: VESLONOŽCI – SULIFORMES

9.1. Družina: STRMOGLAVCI Sulidae (strmoglavec *Morus bassanus*)

9.2. Družina: KORMORANI Phalacrocoracidae
(kormoran *Phalacrocorax carbo*)

10. Red: UJEDE – ACCIPITRIFORMES

10.1. Družina: RIBJI ORLI Pandionidae (ribji orel *Pandion haliaetus*)

10.2. Družina: ORLI Accipitridae (kanja *Buteo buteo*)

11. Red: DROPLJE – OTIDIIFORMES

11.1. Družina: DROPLJE Otididae (velika droplja *Otis tarda*)

12. Red: ŽERJAVOVCI – GRUIFORMES

- 12.1. Družina: TUKALICE Rallidae (liska *Fulica atra*)
12.2. Družina: ŽERJAVI Gruidae (žerjav *Grus grus*)

13. Red: POBREŽNIKI – CHARADRIIFORMES

- 13.1. Družina: PRLIVKE Burhinidae (prlivka *Burhinus oedicnemus*)
13.2. Družina: ŠKOLJKARICE Haematopodidae
(školjkarica *Haematopus ostralegus*)
13.3. Družina: SABLJARKE Recurvirostridae
(polojnik *Himantopus himantopus*)
13.4. Družina: DEŽEVNIKI Charadriidae (priba *Vanellus vanellus*)
13.5. Družina: KLJUNAČI Scolopacidae (kozica *Gallinago gallinago*)
13.6. Družina: TEKICE Glareolidae (rjava komatna tekica *Glareola pratincola*)
13.7. Družina: GALEBI Laridae (rečni galeb *Chroicocephalus ridibundus*)
13.8. Družina: GOVNACHE Stercorariidae
(lopatasta govnačka *Stercorarius pomarinus*)
13.9. Družina: NJORKE Alcidae (črna njorka *Cephus grylle*)

14. Red: STEPSKE KOKOŠKE – PTEROCLIFORMES

- 14.1. Družina: STEPSKE KOKOŠKE Pteroclidae
(kirgiška sadža *Syrrhaptes paradoxus*)

15. Red: GOLOBI – COLUMBIFORMES

- 15.1. Družina: GOLOBI Columbidae (grivar *Columba palumbus*)

16. Red: KUKAVICE – CUCULIFORMES

- 16.1. Družina: KUKAVICE Cuculidae (kukavica *Cuculus canorus*)

17. Red: SOVE – STRIGIFORMES

- 17.1. Družina: PEGASTE SOVE Tytonidae (pegasta sova *Tyto alba*)
17.2. Družina: SOVE Strigidae (lesna sova *Strix aluco*)

18. Red: LEŽETRUDNIKI – CAPRIMULGIFORMES

- 18.1. Družina: PODHUJKE Caprimulgidae (podhujka *Caprimulgus europaeus*)

19. Red: HUDOURNIKI – APODIFORMES

- 19.1. Družina: HUDOURNIKI Apodidae (hudournik *Apus apus*)

20. Red: VPIJATI – CORACIFORMES

- 20.1. Družina: ZLATOVRANKE Coraciidae (zlatovranka *Coracias garrulus*)
20.2. Družina: VODOMCI Alcedinidae (vodomec *Alcedo atthis*)
20.3. vružina: LEGATI Meropidae (čebelar *Merops apiaster*)

21. Red: KLJUNOROŽCI – BUCEROTIFORMES

- 21.1. Družina: SMRDOKAVRE Upupidae (smrdokavra *Upupa epops*)

22. Red: PLEZALCI – PICIFORMES

- 22.1. Družina: ŽOLNE Picidae (veliki detel *Dendrocopos major*)

23. Red: SOKOLI – FALCONIFORMES

- 23.1. Družina: SOKOLI Falconidae (postovka *Falco tinnunculus*)

24. Red: PAPIGE – PSITTACIFORMES

- 24.1. Družina: KAKADUJI Cacatuidae (nimfa *Nymphicus hollandicus*)
24.2. Družina: ALEKSANDRI Psittaculidae (aleksander *Psittacula krameri*)

25. Red: PEVCI – PASSERIFORMES

- 25.1. Družina: SRAKOPERJI Laniidae (rjavi srakoper *Lanius collurio*)
- 25.2. Družina: KOBILARJI Oriolidae (kobilar *Oriolus oriolus*)
- 25.3. Družina: VRANI Corvidae (siva vrana *Corvus cornix*)
- 25.4. Družina: PEGAMI Bombycillidae (pegam *Bombycilla garrulus*)
- 25.5. Družina: SINICE Paridae (velika sinica *Parus major*)
- 25.6. Družina: PLAŠICE Remizidae (plašica *Remiz pendulinus*)
- 25.7. Družina: BEZGAVCI Panuridae (brkata sinica *Panurus biarmicus*)
- 25.8. Družina: ŠKRJANCI Alaudidae (poljski škrjanec *Alauda arvensis*)
- 25.9. Družina: DLAKAVCI Pycnonotidae (bulbul *Pycnonotus barbatus*)
- 25.10. Družina: LASTOVKE Hirundinidae (kmečka lastovka *Hirundo rustica*)
- 25.11. Družina: SVILNICE Cettiidae (svilnica *Cettia cetti*)
- 25.12. Družina: DOLGOREPKE Aegithalidae (dolgorepkha *Aegithalos caudatus*)
- 25.13. Družina: LISTNICE Phylloscopidae
(vrbjji kovaček *Phylloscopus collybita*)
- 25.14. Družina: TRSTNICE Acrocephalidae (rakar *Acrocephalus arundinaceus*)
- 25.15. Družina: CVRČALCI Locustellidae (rečni cvrčalec *Locustella fluviatilis*)
- 25.16. Družina: BRŠKINKE Cisticolidae (brškinka *Cisticola juncidis*)
- 25.17. Družina: DROZGAČI Leiothrichidae (kitajski slavček *Leiothrix lutea*)
- 25.18. Družina: PENICE Sylviidae (črnoglavka *Sylvia atricapilla*)
- 25.19. Družina: KRALJIČKI Regulidae (rumenoglavi kraljiček *Regulus regulus*)
- 25.20. Družina: STRŽKI Troglodytidae (stržek *Troglodytes troglodytes*)
- 25.21. Družina: BRGLEZI Sittidae (brglez *Sitta europaea*)
- 25.22. Družina: SKALNI PLEZALČKI Tichodromidae
(skalni plezalček *Tichodroma muraria*)
- 25.23. Družina: DREVESNI PLEZALČKI Certhiidae
(kratkoprsti plezalček *Certhia brachydactyla*)
- 25.24. Družina: ŠKORCI Sturnidae (škorec *Sturnus vulgaris*)
- 25.25. Družina: DROZGI Turdidae (kos *Turdus merula*)
- 25.26. Družina: MUHARJI Muscicapidae (sivi muhar *Muscicapa striata*)
- 25.27. Družina: POVODNI KOSI Cinclidae (povodni kos *Cinclus cinclus*)
- 25.28. Družina: VRABCI Passeridae (domaći vrabec *Passer domesticus*)
- 25.29. Družina: ASTRILDE Estrildidae (rečna astrilda *Estrilda astrild*)
- 25.30. Družina: PEVKE Prunellidae (siva pevka *Prunella modularis*)
- 25.31. Družina: PASTIRICE Motacillidae (bela pastirica *Motacilla alba*)
- 25.32. Družina: ŠČINKAVCI Fringillidae (ščinkavec *Fringilla coelebs*)
- 25.33. Družina: STRNADI Emberizidae (rumeni strnad *Emberiza citrinella*)
- 25.34. Družina: OSTROGLEŽI Calcariidae (ostroglož *Calcarius lapponicus*)
- 25.35. Družina: KARDINALI Cardinalidae
(rdečeprsi kardinal *Pheucticus ludovicianus*)

čnovrati ponirek

PTICE V SLOVENIJI

V Sloveniji je bilo do konca leta 2015 opaženih 424 vrst ptic, ki jih lahko glede na njihovo pojavljanje pri nas razdelimo v več skupin:

DOMORODNE GNEZDILKE (222 vrst) so prostoživeče vrste, ki so se na ozemlju Slovenije naselile po naravni poti in pri nas tudi gnezdijo. Razdelimo jih lahko na redne gnezdilke (189 vrst), občasne in izredne gnezdilke (18 vrst; npr. močvirska uharica), izginule gnezdilke (vsaj 7 vrst, npr. južna postovka) ter na novo gnezdeče vrste (8 vrst, npr. veliki žagar).

TUJERODNE GNEZDILKE (5 vrst) so vrste, ki jih je na ozemlju Slovenije ali drugih evropskih držav naselil človek. Takšni gnezdilki sta pri nas na primer fazan, ki so ga v Sloveniji naselili že v 19. stoletju ali celo prej, in mandarinka, ki je začela pri nas gnezdit pred kratkim.

POLETNE GOSTJE (4 vrst) so vrste, ki v Sloveniji sicer ne gnezdijo, vendar se tu redno pojavljajo predvsem v poletnem času (npr. mala bela čaplja). Za nekatere od njih domnevamo, da pri nas tudi gnezdijo, vendar gnezda do sedaj še nismo našli.

ZIMSKE GOSTJE (24 vrst) v Sloveniji ne gnezdijo, pojavljajo pa se v zimskem času in tu tudi prezimujejo. Praviloma gnezdijo severno od naših krajev (npr. polarni slapnik).

PRELETNE GOSTJE (64 vrst) so vrste, ki v Sloveniji ne gnezdijo in ne prezimujejo (razen izjemoma). Pri nas se ustavlajo v času spomladanske in jesenske selitve (npr. togotnik).

REDKE GOSTJE (66 vrst) so redke vrste, ki se pri nas pojavijo izjemoma (po letu 1950 je znanih manj kot 10 podatkov). Navadno gre za mladostne ali nesparjene osebke, ki se v Sloveniji pojavijo v času selitve (npr. kodrasti pelikan).

TUJERODNE NEGNEZDEČE VRSTE (40 vrst) je k nam zanesel človek in pri nas za zdaj še ne gnezdijo (npr. črni labod, zlati vrabec, nimfica). V to skupino prištevamo tudi vrste, ki bi jih sicer lahko šteli med domorodne, vendar se domneva, da so bili opazovani osebki pobegle ptice iz ujetništva in v Slovenijo niso prišli po naravni poti (npr. rjasta kozarka).

SELITEV

Velika mobilnost pticam omogoča, da se lahko čez leto pojavljajo na različnih območjih. Glede na njihove letne premike lahko posamezne vrste razdelimo na več skupin:

čebelarji

STALNICE (npr. divji petelin) so vrste, ki so na svojem gnezditvenem območju prisotne vse leto. Pozimi se zaradi iskanja hrane premikajo le lokalno v okviru svojega širšega gnezditvenega območja.

SELIVKE (npr. čebelar) se pozimi ne pojavljajo na svojih gnezditvenih območjih, temveč se odselijo na t. i. prezimovalna območja. Njihove ustaljene selitvene poti navadno potekajo v splošni smeri sever-jug. Jesenske selitve so prilagoditev, s katero se te vrste izognejo zimskim razmeram, ki vladajo na njihovih gnezditvenih območjih. Zaradi pomanjkanja hrane in drugih razlogov namreč te ptice tamkajšnjih zimskih razmer večinoma ne bi preživele. Po drugi strani se selivke med spomladansko selitvijo vračajo na severnejša območja in iz vzrokov, kot so hrana, dolžina dneva in manjša medvrstna tekmovalnost, tam tudi gnezdijo. Razdalje, ki jih selivke preletijo v času selitve, so velike, včasih tudi po več tisoč kilometrov. Večinoma se selijo v večjih ali manjših jatah.

DELNE SELIVKE (npr. cikovt) so vrste, ki se deloma obnašajo kot stalnice, deloma pa kot selivke. Del populacije se pozimi odseli, del pa prezimi na gnezditvenem območju. Pri nekaterih vrstah pozimi pride do mešanja severnih populacij z domačimi, pri drugih pa do nadomeščanja, ko se domača populacija v celoti odseli južneje, nadomestijo pa jo doseljene severne populacije. Delne selivke na selitvi po navadi preletijo manjše razdalje kot prave selivke, vseeno pa se prav tako selijo v splošni smeri sever-jug. V splošnem bi lahko rekli, da se severnejše populacije bolj nagibajo k selivkam, južnejše pa k stalnicam.

KLATEŽI (npr. čuk) se pozimi zaradi iskanja hrane in drugih vzrokov s svojega gnezditvenega območja premikajo v različne smeri. Za razliko od selivk se ti premiki ne omejujejo le na smer sever-jug, temveč se klateži premikajo v različne smeri glede na razpoložljivo hrano na določenih območjih. Razdalje, ki jih preletijo med klatenjem, so običajno majhne in le izjemoma daljše od tisoč kilometrov. Nekateri predstavniki teh vrst se lahko obnašajo kot stalnice, zlasti kadar so zimske razmere na gnezditvenem območju ugodne (predvsem pri južnejših populacijah).

GNEZDITEV

Vse ptice brez izjeme ležejo jajca in večinoma tudi skrbijo za svoje mladiče. Za zarod lahko skrbita oba starša (med valjenjem se izmenjujeta ali pa tudi ne), lahko le samica (npr. kure) ali pa le samec (npr. liskonožci). Žive tudi ptice, ki po izleganju jajc za svoje potomce ne skrbijo. Takšna je na primer kukavica, ki svoja jajca podtika v gnezda drugih ptic, kot so penice, trstnice, taščica in siva pevka.

Ptice gradijo gnezda iz najrazličnejših gradiv, postiljajo pa jih največkrat z dlako ali s perjem, ki ga pobirajo v okolici gnezditvenega prostora ali si izpulijo lastnega (npr. race). Sokoli in sove si gnezd ne delajo, ampak jajca znesajo kar na gola tla skalnih polic, dupel ali podstrešnih delov stavb. Nekateri se naselijo v zapuščenih gnezdih drugih ptic. Tako barva kot tudi velikost in oblika jajc so med vrstami zelo različne.

Gnezda ptic glede na mesto gnezdenja delimo na več tipov:

- **Talna gnezda** so običajno skrita pod rastlinjem, štorom ali skalo, lahko pa so tudi na odprttem brez zavetja (npr. mali deževnik).
- **Plavajoča gnezda** so znesena iz vodnega rastlinja na vodni površini ter zasidrana med trstičje, vejevje, na podvodno rastlinje ali na dno (npr. mali ponirek).
- **Spletena gnezda** na drevesih in v grmih so navadno v zavetju krošenj tik ob deblu ali na koncu vej in so zelo različnih oblik (npr. grivar, lišček in plaščica). V to skupino bi lahko šteli tudi gnezda, obešena med travne bilke (npr. trstnice).
- **Gnezda v duplih** so izdolbena v drevesno deblo. Ptice, ki gnezdijo v duplih, delimo na primarne (duplo si iztešejo same, npr. žolne) in sekundarne duplarje. Slednji zasedajo stara dupla primarnih duplaric ali dupla, ki nastanejo z razpadom drevesnega jedra (npr. lesna sova).
- **Gnezda v rovih** so izkopana v ilovnatih ali peščenih stenah, na koncu rovov, ki so različno dolgi, pa je kamrica z jajci (npr. vodomec).
- **Gnezda v skalnih stenah** so lahko na skalnih policah (npr. sokol selec), v skalnih razpokah (npr. kupčar) ali pa si ptice gnezdo prilepijo na steno ali pod skalni previs (npr. skalna lastovka).
- **Gnezda na stavbah** in drugih objektih so lahko podobna gnezdom na drevesih (npr. bela štorklja), v duplih (npr. smrdokavra) in v skalnih stenah (npr. mestna lastovka).

Ptičje mladiče glede na to, kako dolgo po izvalitvi ostanejo v gnezdu, delimo na gnezdomce in begavce. Gnezdomci so ob izvalitvi goli, nemočni in pogosto slepi, zato potrebujejo več starševske nege. V gnezdu ostanejo dlje časa po izvalitvi in ga večinoma zapustijo šele, ko vsaj za silo letijo. Begavci so ob izvalitvi že porasli s puhom. Gnezdo zapustijo kmalu po izvalitvi in si, največkrat ob spremstvu staršev, sami iščejo hrano.

NAPOTKI ZA OPAZOVANJE PTIC

Opozovanje ptic je zanimiv način preživljanja prostega časa, podatki o opazovanjih pa so lahko pomembni tudi v varstvu in raziskavah ptic. S sistematičnim opazovanjem in dobriem poznavanjem ptic se lahko seznanimo z marsikatero težavo, ki se pojavlja v naravi, saj so ptice dober kazalec sprememb v okolju.

Kdaj naj ptice opazujemo?

Večina ptic je najdejavnejših v jutranjem času, do približno tri ure po sončnem vzhodu, ter od poznega popoldneva do noči. Čez dan, posebno ob vročini, so manj dejavne. Nekatere vrste so dejavne predvsem ponoči in jih podnevi praviloma ne bomo videli. Takšne so na primer različne vrste sov, kosec, podhujka in sloka.

Večina vrst gnezdi od aprila do junija. Takrat zlasti samci s petjem in razkazovanjem označujejo meje svojih območij, kasneje pa starši intenzivno hrani svoje mladiče. V tem času so ptice še posebno občutljive na različne motnje, zato jih ne smemo vznemirjati in se približevati gnezdom. Selivke se spomladi in jeseni pojavljajo v večjih in manjših jatah, ki se večkrat ustavijo, da se spočijejo in nahranijo. Takrat lahko zlasti ob in na vodah opazujemo različne vrste rac, čapelj, ponirkov, labodov, gosi, slapnikov, kormoranov, tukalic in pobrežnikov.

Kje naj opazujemo ptice?

Največ ptic bomo običajno našli v bližini večjih vodnih površin. Nasprotno pa so ptice v gozdu, kulturni krajini in gorah običajno težje opazne, zato tu v ospredje pride prepoznavanje ptic po petju in oglašanju. Zanimivo je tudi opazovanje ptic v naseljih, kjer lahko naletimo tudi na redke in zanimive vrste, kot je sokol selec.

Priporočljiva oprema

Daljnogled je za opazovalca ptic najpomembnejši pripomoček. Najboljše kombinacije povečave in premera objektiva daljnogleda so od 8 x 30 do 10 x 50. Za opazovanje vodnih ptic in ujed je priporočljiv spektiv s stojalom (običajne povečave so med 20- in 60-krat). Pomemben pripomoček sta tudi slikovni priročnik za določanje ptic in beležka, v katero si zapisujemo podatke o opazovanjih in skiciramo nepoznane vrste. Pri opazovanju ptic je priporočljiva obleka nevpadljivih barv, s katero živali čim manj vznemirjam in plašimo.

Tako začetnikom kot izkušenim opazovalcem ptic priporočamo obisk katerega od izletov Društva za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije (DOPPS) (www.ptice.si). V družbi izkušenih ornitologov bomo svoje znanje najlaže preverili in izpopolnili.

KAM NA IZLET?

Slovenija nam s svojo raznoliko naravno dediščino nudi številne možnosti za ornitološki izlet. S kratkim opisom smo predstavili nekaj najbolj znanih območij za opazovanje ptic pri nas ter našteli zanimive skupine in vrste, ki jih lahko tam pričakujemo. Številne vrste se pojavljajo že v okolici naših domov, zato je domače naselje z okolico gotovo prvo območje, kjer lahko spoznavamo ptičji svet.

Naravni rezervat Škocjanski zatok

Opis območja: različni tipi mokrišč od polslane lagune do sladkovodnega močvirja in vlažnih travnikov. Na območju je veliko urejenih opazovalnic ptic.

Dostop: ob glavni cesti pri Kopru (izvoz Bertoki), vhod v rezervat je ob informativnem središču, kjer je tudi urejeno parkirišče.

Ptice: različne vrste rac, pobrežnikov (martinci, prodniki, položnik, sabljarka), galebov (rumenonogi g., rečni g.) in čiger (navadna č., mala č., kričava č.), čapelj (bobnarica, čapljica, kravja in mala bela čaplja), trstnice, plašica. Zlasti na selitvi je mogoče opazovati nekatere redke preletnike.

Naravni rezervat Iški morost

Krajinski park Ljubljansko barje

Opis območja: mozaična kulturna krajina z vlažnimi travniki in ostanki poplavnih gozdov. V rezervatu Iški morost sta urejeni učna pot in opazovalnica za ptice.

Dostop: južno od Ljubljane; do Iškega Morosta je možen dostop z avtomobilom ali peš po makadamski cesti iz smeri Matene ali Črne vasi.

Ptice: kosec (eno od najpomembnejših gnezdišč pri nas), veliki škurh, priba, veliki skovik, repaljščica, pisana penica, rjavi srakoper, velika bela čaplja, pepelasti lunj, veliki srakoper, togotnik.

Naravni rezervat Ormoške lagune

Opis območja: mokrišče (nekdanji bazeni za vode iz tovarne sladkorja v Ormožu) in ostanek obrečne loke; v bližini ornitološko zanimivo Ormoško jezero.

Dostop: iz Ormoža po cesti mimo železniške postaje in mejnega prehoda ob nasipu Ormoškega jezera do vhoda v rezervat (dostop možen z avtomobilom ali peš).

Ptice: kostanjevka, navadna čigra, čapljica, položnik, rdečenogi martinec, pomembno selitveno postajališče za vodne ptice (zlasti pobrežniki), na jezeru več vrst rac in gosi.

Krajinski park Sečoveljske soline

Opis območja: delajoči in opuščeni solinski bazeni, poloji s slanoljubnim rastlinjem, trtišče, sladkovodne mlake, obalno morje.

Dostop: mimo mejnega prehoda Sečovlje po makadamski cesti ob reki Dragonji; informacijsko središče v Seči, solinarski muzej in opazovalne poti.

Ptice: duplinska kozarka, položnik, beločeli deževnik, rdečenogi martinec, navadna čigra, mala čigra, rumenonogi galeb, čuk, vranjek, plamenec, žvižgavka, spremenljivi prodnik, črnoglavi galeb.

Regijski park Škocjanske jame

Opis območja: kulturna krajina s suhimi in polsuhimi travnišči, goličave, kraške udornice s stenami in skalovjem, grmišča in pogozdeni predeli.

Dostop: po cesti iz Divače do informativnega središča in vstopne točke v Škocjanske jame.

Ptice: sokol selec, velika uharica, podhujka, planinski hudournik, hribski škrjanec, rjava cipa, pisana penica, plotni strnad, veliki strnad.

Breginjski stol

Opis območja: visokogorska travnišča, melišča, mešani gozd.

Dostop: iz severne strani po makadamski cesti iz vasi Žaga ali prek Kobarida in vasi Sedlo iz južne strani po makadamski cesti (slabo prevozna).

Ptice: beloglavi jastreb, sršenar, planinski orel, kosec, prepelica, kotorna, hribski škrjanec, slegur, vriskarica, drevesna cipa, repaljščica, rjavi srakoper, veliki strnad, skalni strnad.

Mangartsko sedlo (Triglavski narodni park)

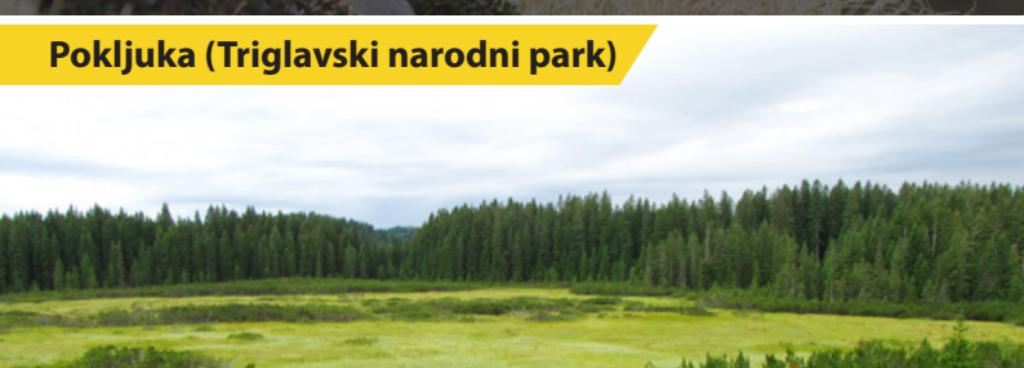

Opis območja: visokogorje z melišči, skalovjem in visokogorskimi pašniki.

Dostop: po cesti prek Bovca in vasi Log pod Mangartom do višine 2000 m.

Ptice: planinski orel, sokol selec, belka, planinska pevka, planinska kavka, planinski vrabec, vriskarica.

Pokljuka (Triglavski narodni park)

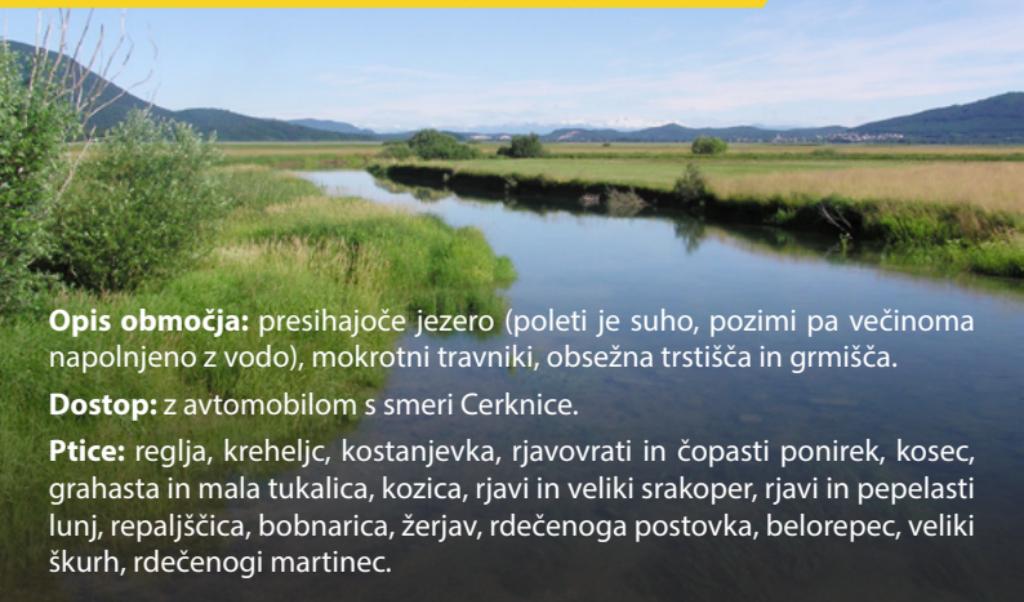

Opis območja: iglasti in mešani gozd.

Dostop: po cesti prek Bleda ali Bohinja do višine 1300 m; visoko barje Šijec dostopno s ceste pri Mrzlem studencu; več planinskih poti do visokogorja.

Ptice: ruševec, gozdnji jereb, divji petelin, koconogi čuk, mali skovik, kozača, triprsti detel, belka, planinska kavka, komatar, čiček, krivokljun, sloka.

Cerkniško jezero (Notranjski regijski park)

Opis območja: presihajoče jezero (poleti je suho, pozimi pa večinoma napolnjeno z vodo), mokrotni travniki, obsežna trstiča in grmišča.

Dostop: z avtomobilom s smeri Cerknice.

Ptice: reglja, kreheljc, kostanjevka, rjavovrati in čopasti ponirek, kosec, grahasta in mala tukalica, kozica, rjavi in veliki srakoper, rjavi in pepelasti lunj, repaljščica, bobnarica, žerjav, rdečenoga postovka, belorepec, veliki škurh, rdečenogi martinec.

Krajinski park Tivoli, Rožnik in Šišenski hrib

Opis območja: urbano okolje s parki, mešani gozd, Koseški in Tivolski bajer. Na območju Tičistana v parku Tivoli so nameščeni gnezdlnice in krmišče za ptice.

Dostop: peš iz središča Ljubljane. Območje je prepredeno s sprehajjalnimi potmi.

Ptice: različne vrste pevcev, ki se lahko zelo približajo ljudem (velika sinica, plavček, brglez, ščinkavec, taščica), škorec, siva vrana, zelenonoga tukalica, črna žolna, zelena žolna, pivka, veliki in mali detel, lesna sova.

Kočevsko

Opis območja: obsežen dinarski svet iglastega, mešanega in listnatega gozda s pragozdnimi rezervati, pašniki in travniki, skalne stene.

Dostop: prek Ribnice in Kočevja. Veliko makadamskih gozdnih poti. Reško jezero dostopno prek vasi Grčarice in Gotenica. Prek gozdnih makadamskih cest dostopna pragozdna rezervata Strmec in Rajhenavski rog.

Ptice: sokol selec, sršenar, belorepec, gozdni jereb, kozača, mali skovik, koconogi čuk, belohrbti detel, črna in zelena žolna, pivka, mali muhar, belovrati muhar, krokar.

Krakovski gozd

Opis območja: največji in najbolj ohranjen nižinski poplavni gozd v Sloveniji s pragozdnim rezervatom in okoliškimi vlažnimi travniki.

Dostop: s smeri Kostanjevice na Krki vodi pri vasi Sajevce v gozd makadamska pot (Resslova pot).

Ptice: črna in bela štoklja, sršenar, belorepec, duplar, kozača, pivka, zelena žolna, črna žolna, srednji detel, belovrati muhar, črnočeli srakoper, dolgorsti plezalček.

Kozjanski regijski park

Opis območja: mozaična kulturna krajina s sadovnjaki, peskokop na Bizeljskem, nižinski hrastov gozd Dobrava in vlažni travniki v Jovsih.

Dostop: prek Brežic, peskokop Bizeljsko proti vasi Župjek, informativno središče v vasi Podrseda.

Ptice: veliki skovik, prepelica, kosec, vijeglavka, pivka, zelena žolna, črna žolna, čebelar (peskokop Bizeljsko), rjavi srakoper, pogorelček, repnik, veliki strnad, rumeni strnad, plotni strnad.

Vodni zadrževalnik Medvedce (Črete)

Opis območja: vodni zadrževalnik s trstičjem, v okolini njive in travniki.

Dostop: prek Pragerskega ali južno iz vasi Sestrže, od koder do zadrževalnika vodi več makadamskih poti.

Ptice: kostanjevka, konopnica, reglja, žličarica, gosi, liska, čapljica, rjava čaplja, grahasta tukalica, priba, togotnik, rjavi in pepelasti lunj, ribji orel, velika bela čaplja, žerjav, veliki škurh, belorepec, črni škarnik.

Ptujsko jezero na reki Dravi

Opis območja: akumulacijsko jezero je najpomembnejše prezimovališče vodnih ptic v celinski Sloveniji. Urejeni so umetni gnezditveni otoki. Ob jezeru sta urejeni učna pot in opazovalnica za ptice.

Dostop: prek Ptuja ali Markovcev; okoli jezera je po nasipu urejena pešpot.

Ptice: race (sivka, čopasta črnica, kreheljc, mlakarica, žvižgavka, konopnica, zvonec, dôlgorepka, zimska raca, mali in veliki žagar), galebi (črnomorski g., rečni g., črnoglavi g.), ponirki (mali p., čopasti p., črnovrati p.), polarni slapnik, pritlikavi kormoran, kormoran, navadna čigra, liska.

Reka Mura

Opis območja: nižinska reka s poplavnim pasom in poplavnimi gozdovi, prodišča, rečne mrtvice, vlažni travniki; priporočamo obisk Murske šume in Polanskega loga.

Dostop: prek Velike Polane (Polanski log) oziroma Lendave in Petičovcev (Murska šuma) z avtomobilom.

Ptice: črna in bela štoklja, čapljica, mali martinec, mali deževnik, mala in grahasta tukalica, belorepec, čebelar, vodomec, srednji detel, breguljka, belovrati muhar, pisana penica.

Krajinski park Goričko

Opis območja: ekstenzivno obdelana kulturna krajina z visokodebelnimi sadovnjaki, Ledavsko in Hodoško jezero, informativno sredisce parka v gradu Grad.

Dostop: skrajni severovzhodni del Slovenije; dostop z avtomobilom prek Murske Sobote ali prek Radencev in Cankove (Ledavsko j.).

Ptice: prepelica, veliki skovik, smrdokavra, čebelar, zlatovranka, divja grlica, hribski škrjanec, pogorelček, rjavi srakoper.

VARSTVO PTIC IN NARAVE V SLOVENIJI

Zaradi svoje velike mobilnosti in visokega položaja v prehranjevalnih spletih so ptice dobri kazalci stanja in sprememb v okolju, ki so pomembne tudi za obstoj človeške družbe. Ohranjeni ekosistemi, ki jih ptice naseljujejo, namreč ljudem nudijo številne ekosistemski storitve, kot so čiščenje voda, rodovitna tla, oprševanje in varstvo pred poplavami.

Najpomembnejši razlog za izginjanje ptic je uničevanje njihovih življenjskih okolij, v katerih ne morejo več preživeti. Posebej prizadete so selivke, katerih življenjsko okolje niso le gnezdišča, temveč tudi prezimovališča in počivališča, zlasti mokrišča, na selitvenih poteh.

GOZDOVI pokrivajo večino površja Slovenije. V obsežnih sklenjenih gozdovih gnezdijo specializirane gozdne vrste, kot so divji petelin, belohrbti detel in kozača, katerih preživetje je danes odvisno predvsem od ustreznegogospodarjenja z gozdom. To vključuje ohranjanje naravnih sestojev in starega votlega ter odmrlega drevja, ki je pomemben vir hrane in gnezdišč, preprečevanje golosekov ter zagotavljanje mirnih con v občutljivem obdobju parjenja in gnezdenja. Krčitve nižinskih gozdov so v preteklosti na rob preživetja privedle vrste, kot sta črna štoklja in srednji detel, ki prebivajo v nižinskih hrastovih in poplavnih obrečnih gozdovih.

Pomanjkanje drevesnih dupel v gozdu prizadene zlasti duplarje, kakršna je kozača, ki brez ustreznegognezdišča ne morejo gnezdit.

KMETIJSKA KRAJINA je pri nas zelo raznolika. Ptice kmetijske kulturne krajine so tako v Sloveniji kot v Evropi najbolj ogrožene in hitro izginjajo. Njihova številčnost se je v zadnjem desetletju pri nas zmanjšala za skoraj tretjino! Številne vrste med njimi so na robu izumrtja ali pa so kot gnezdlake na slovenskem podeželju že izginile. Razlog za to so predvsem hitre in obsežne spremembe v načinu kmetovanja. Te na nekaterih območjih vodijo v vse bolj intenzivno obdelano in monotono krajino, na drugih pa zaradi opuščanja kmetovanja prihaja do zaraščanja. Nemalo površin je zlasti v nižinah izginilo tudi zaradi pozidave.

Mnogi prizori ptic kulturne krajine, kot so kite jerebic, so danes le še spomin iz preteklosti.

VODE so strateško pomemben naravni vir. Velika večina slovenskih rek je močno spremenjena zaradi regulacij in gradenj hidroelektrarn. Zato je pomembno, da ohranimo naravne struge rek z rečnimi stenami in prodišči, poplavnimi gozdovi, mrtvicami in naravno rečno dinamiko.

Poleg številnih lokalno pomembnih stoječih vodnih teles, ki so razpršena po vsej državi, so pomembna tudi nekatera večja mokrišča. Tu so prostor za gnezdenje naše številne ogrožene vrste, kot so kostanjevka, grahasta tukalica, bobnarica in različne vrste trstnic. Poleg tega so tudi pomembna počivališča na selitvi ptic, ki k nam prihajajo iz vse Evrope.

Tudi majhno slovensko morje je za ptice pomembno območje, saj tu letuje do 7 % svetovne populacije sredozemskega vranjeka.

Ptice ne prepoznajo številnih ovir, ki jih v okolje postavlja človek. Mnoge poginejo zaradi trkov v visoke zgradbe, steklo, žice daljnovidov in v hitro drveča vozila. Tudi domače mačke pokončajo na milijone ptic vsako leto. Eden glavnih razlogov za izginjanje ptic, zlasti selivk, je lov, ki še vedno intenzivno poteka v številnih evropskih in sredozemskih državah.

Ljudje se svojih vplivov na naravo počasi zavedamo in na obzorju so že zgodbe o uspehu. Omejevanje uporabe škodljivih pesticidov in drugih kemikalij je po dolgoletnih naporih privedlo do porasta populacij mnogih ujed in sokolov, ki so jih te kemikalije najbolj prizadele. Ptice nam tako kažejo pravo pot tudi za nas same.

DRUŠTVO ZA OPAZOVANJE IN PROUČEVANJE PTIC SLOVENIJE (DOPPS)

Dejavni za ptice, naravo in ljudi

DOPPS je največja nevladna naravovarstvena organizacija v Sloveniji, ki deluje že od leta 1979. S široko mrežo več kot 500 prostovoljcev, 1.000 članov in 24 zaposlenih delamo za varstvo ptic in njihovih življenjskih okolij. S tem dejavno prispevamo k ohranjanju naravne dediščine za celotno družbo in za zanamce. Kako se tega lotevamo?

Dobra podlaga za varstvo: spremljanje stanja in raziskave ptic

Z izvajanjem rednih in sistematičnih popisov ptic zbiramo dragocene podatke, ki nam čez leta lahko pokažejo, kakšno je stanje njihovih populacij – katere vrste ptic izginjajo, na katerih območjih in kako hitro. Z raziskavami ugotavljamo kako živijo in zakaj so ogrožene ter iščemo in preizkušamo različne ukrepe, s katerimi jih bomo lahko ohranili tudi v prihodnosti.

Usposobljeni prostovoljci vsako leto sredi januarja preštejejo vodne ptice na vseh večjih vodnih površinah v Sloveniji.

Informiranje in izobraževanje

Znanje o pticah razširjamo v družbi, saj se le tako lahko prelije v dejansko varstvo ptic. V ta namen se moramo učinkovito sporazumevati in povezati zelo različne skupine ljudi. Spoznavanje narave in ptic se začne že v vrtcu in pri mnogih postane ljubezen, ki traja vse življenje. Najbolj se nam v spomin vtišnejo osebne izkušnje, zato na DOPPS-u organiziramo številne izlete, tabore in delovne akcije. Izdajamo tudi publikacije, bogate z najnovejšim znanjem o pticah, kot so poljudna revija *Svet ptic*, znanstvena revija *Acrocephalus* in druge tiskovine.

Pravno varstvo in vključitev v javne politike

Številne odločitve, ki so sprejete na lokalni, narodni in evropski ravni, pomembno vplivajo na naravno okolje in s tem tudi na ptice. V Sloveniji je veliko dobrih naravovarstvenih predpisov, ki so namenjeni zaščiti javnega interesa, vendar so uporabni le, če jih dejansko in pravilno uporabljam na terenu. Prav tako se kot društvo, ki deluje v javnem interesu in v svojih vrstah združuje veliko podpornikov in strokovnjakov, vključujemo v odločevalski proces z uporabo različnih demokratičnih sredstev.

Neposredno varstvo na terenu

Šele udejanjanje naših prizadevanj v praksi je v resnici ukrep, ki ga dejansko občutijo tudi ptice. Na terenu jim lahko pomagamo na veliko načinov. Najkompleksnejši projekti vključujejo obsežno in celovito obnovo naravnih okolij. Te smo v preteklih dveh desetletji izvedli v naravnih rezervatih Škocjanski zatok, Iški morost in Ormoške lagune, ki so v upravljanju DOPPS-a. Zelo veliko manjših, a učinkovitih ukrepov lahko v naravi naredimo tudi, ko se organiziramo kot prostovoljci.

Člani DOPPS-a že več kot 30 let jeseni in spomladi ročno očistijo otoke na Ptujskem jezeru in jih tako pripravijo na gnezdrtev navadnih čiger, rečnih in črnoglavih galebov.

Majhne naravne oaze lahko vsak od nas ustvari tudi v okolini svojega doma in tako bolje spozna naravo, ki nas obdaja. Domači vrt lahko tako urejamo na naravi prijazen način, zasadimo in vzdržujemo visokodebelni sadovnjak, uredimo vрtno mlako, nameščamo gnezidlnice, pozno kosimo travnike in jih ne gnojimo.

Pridružite se nam!

Prvi sprehodi v naravi z odprtimi očmi za ptice nam bodo razodeli nov svet. Vsako drevo bo skrivalo novo presenečenje. Nepozabna doživetja si bodo sledila drugo za drugim. Čez čas bomo o pticah že zeleli vedeti več in svoje izkušnje izmenjati s somišljeniki. Ugotovili bomo, da je opazovanje ptic v družbi prijetnejše. To je pravi čas, da se pridružite našemu društву.

Kaj vam prinaša članstvo v DOPPS-u?

- Prost vstop v naravne rezervate, ki jih upravlja DOPPS,
- brezplačno udeležbo na društvenih predavanjih, izletih in drugih dogodkih,
- obilo priložnosti za prijetno druženje z drugimi ljubitelji ptic in narave ter prostovoljno delo v okviru različnih projektov,
- članstvo v regionalnih in mladinski sekciji,
- redno prejemanje informacij o ornitoloških in naravovarstvenih projektih,
- dostop do poljudne revije *Svet ptic* (4x letno) in strokovne revije *Acrocephalus*, po želji tudi v tiskani obliki,
- dostop do največje ornitološke knjižnice v Sloveniji,
- zavest, da prispevate svoj delež k ohranitvi našega naravnega bogastva.

Za včlanitev v DOPPS izpolnite pristopno izjavo (ptice.si) in jo pošljite na naslov DOPPS, p.p. 2990, 1001 Ljubljana.

Posebno darilo za nove člane:
knjižica Ptice okoli nas.

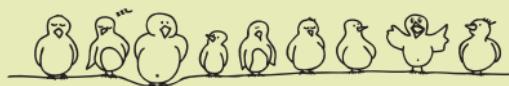

Pridružite se nam!

Naše delo ni mogoče brez sodelovanja in radodarnosti ljudi, kot ste vi. Uspešne zgodbe lahko pišemo le skupaj, zato potrebujemo vaš glas in podporo. Vsakdo lahko prispeva in soustvarja.

Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije

- Tržaška cesta 2, 1001 Ljubljana
- 01 426 58 75
- dopps@dopps.si
- ptice.si
- www.facebook.com/pticeDOPPS

Skupaj lahko naredimo več za naravo in nas same.

Ponatis brošure je sofinancirala Mestna občina Ljubljana.

LJUBLJANA.
Zate.

Mestna občina
Ljubljana

